

Marit Ekne Ruud
og Guri Mette Vestby

"Med hjerte i bygda" - stedsutvikling på Vik i Hole kommune

NIBR

Norsk institutt for by- og regionforskning

Med hjerte i bygda

-stedsutvikling på Vik i Hole kommune

Andre publikasjoner fra NIBR:

NIBR-rapport 2010:6

Florø i fokus

- sosiokulturell
stedsanalyse for
byutvikling og profilering

NIBR-rapport 2009:22

Stedsutvikling i Eidfjord

Sosiokulturell
stedsanalyse

NIBR-rapport 2008:17

Attraktive

turistdestinasjoner

- gode oppvekstmiljø?
Geilo og Hemsedal for
lokal ungdom

NIBR-rapport 2005:13

Byenes attraktivitet

Byutvikling som grunnlag
for profilering og
markedsføring

Rapportene koster
kr 350,-, og kan bestilles
fra NIBR:
Gaustadalléen 21
0349 Oslo
Tlf. 22 95 88 00
Faks 22 60 77 74

E-post til
nibr@nibr.no

Rapportene
kan også skrives ut fra
www.nibr.no
Porto kommer i tillegg til
de oppgitte prisene

Marit Ekne Ruud og Guri Mette Vestby

Med hjerte i bygda
- stedsutvikling på Vik i
Hole kommune

NIBR-rapport 2010:9

Tittel:	Med hjerte i bygda – stedsutvikling på Vik i Hole kommune
Forfatter:	Marit Ekne Ruud og Guri Mette Vestby
NIBR-rapport:	2010:9
ISSN:	1502-9794
ISBN:	978-82-7071-835-1
Prosjektnummer:	O-2799
Prosjektnavn:	Stedsutvikling kommunesenteret Vik, Hole kommune
Oppdragsgiver:	Hole kommune
Prosjektleder:	Marit Ekne Ruud
Referat:	Rapporten skal inngå som kunnskapsgrunnlag for videre stedsutvikling på Vik i Hole kommune. Undersøkelsen baseres på sosiokulturell analyse av hvordan bygda skal utvikles som et sentrum for alle aldersgrupper med fokus på fire hovedtemaer: Arealbruk, fritidstilbud og offentlige tjenester, barn og unge samt bolig- og næringsutvikling. Innspillene er innhentet gjennom gruppearbeider.
Sammendrag:	Norsk og engelsk
Dato:	April 2010
Antall sider:	118 inkl. vedlegg
Pris:	Kr 350,-
Utgiver: regionforskning	Norsk institutt for by- og Gaustadalléen 21, 0349 OSLO Telefon: (+47) 22 95 88 00 Telefaks: (+47) 22 60 77 74 E-post: nibr@nibr.no http://www.nibr.no
Vår hjemmeside:	http://www.nibr.no
	Trykk: Nordberg A.S. Org. nr. NO 970205284 MVA © NIBR 2010

Forord

Denne stedsanalysen er utført på oppdrag fra Hole kommune med støtte fra Buskerud fylkeskommune. Arbeidet startet opp i august 2009 og pågikk fram til februar 2010. Prosjektet er gjennomført av forskerne dr.art. Marit Ekne Ruud og cand.sociol. Guri Mette Vestby, med Ruud som prosjektleder. Vestby har tatt alle bildene.

Det er mange holeværingar som har bidratt i prosjektet og det rettes herved en stor takk til alle som har gitt innspill til prosessen. Styringsgruppa, som har bestått av Dag-Egil Bull Sletholt, Roar Hammerstad, Hans Tollef Solberg, Anita Haugland Gornæs, Bente Andresen og Kåre Henning, har vært med på å utforme opplegget for medvirkningsprosessen og funnet fram til deltakere i gruppearbeidene. Styringsgruppa har også fungert som et diskusjonsforum i prosessen. Dette har vært inspirerende og nyttig i arbeidet med prosjektet.

Ikke minst vil vi takke alle dere som deltok i gruppearbeidene utover høsten, og som brukte fritiden til å diskutere muligheter for hvordan Vik kan bli i fremtiden. Det ble lagt ned mye arbeid i resultatene som gruppene presenterte på folkemøtet for jul. Resultatene fra gruppene danner grunnlaget for denne analysen, men fortolkninger og analyser står selvsagt for NIBR's regning. Vi håper analysen vil være til nytte og inspirasjon for det videre arbeidet med stedsutviklingen i Vik.

NIBR, april 2010

Berit Nordahl

Forskningssjef

Innhold

Forord	1
Sammendrag.....	4
Summary	8
1 Innledning.....	12
1.1 Bakgrunn for stedsutvikling på Vik.....	12
1.1.1 Målet med stedsutviklingen	15
1.1.2 Visjoner – stedsutvikling i et langsiktig perspektiv	15
1.2 Sosiokulturell stedsanalyse.....	16
1.3 Problemstillinger	18
1.4 Metode og datainnsamling.....	19
1.4.1 Lokale temagrupper og folkemøter.....	19
1.4.2 Metodiske refleksjoner	21
1.5 Geografisk avgrensing av Vik	22
2 Vik – kort historikk.....	24
3 Stedsbilder: oppfatninger og forestillinger.....	28
3.1 Bildet av det historiske Vik.....	29
3.2 Bildet av stedet ved fjorden.....	30
3.3 Bildet av Vik som sted ”midt i mellom”.....	31
3.4 Bildet av veikrysset Vik	33
3.5 Bildet av fremtidens Vik	34
4 Stedsbruk: behov og funksjoner.....	36
4.1 Vik som bosted.....	37
4.1.1 Boliger for ulike beboergrupper.....	37
4.2 Vik som arbeidsplass	39
4.3 Vik som handels- og servicested.....	40
4.3.1 Opprusting av senterområdet – tilgjengelighet og estetikk.....	43
4.4 Vik som rekreasjonssted	45
4.4.1 Strandsonen nærmest sentrum.....	45
4.4.2 Turmuligheter i nærområdet.....	48

4.5	Arenaer for spesifikke fritidsaktiviteter.....	50
4.6	Vik som sosialt møtested for alle.....	53
4.7	Vik som kultur- og kunnskapssted	57
4.8	Vik som besøkssted	62
4.9	Vik som administrasjonssentrum.....	64
4.10	Oppsummering	64
5	Stedsinteresser.....	67
5.1	Stedsutviklere versus vernere	67
5.2	Interessekonflikter i arealbruk.....	69
5.3	Sosiale møteplasser – for hvem?.....	70
5.4	Utvikling for bygdefolket eller for turistene?.....	71
6	Veien videre – hva kan Vik bli?.....	73
6.1	Innledning	73
6.2	Hva er mulig å få til for hvem?	74
6.2.1	For alle innbyggerne	74
6.2.2	For barn og unge.....	76
6.2.3	For eldre	77
6.2.4	For unge funksjonshemmede.....	77
6.2.5	For turister, besøkende og gjennomreisende.....	78
6.2.6	Oppsummering: Veien videre på kort og lang sikt	78
6.3	Vurderinger av tiltakene – mulige konsekvenser for valgene videre	80
6.4	Premisser for stedsutviklingen	84
6.5	Hva er det som kan bidra til samle og styrke Vik som bygdas senter?.....	86
	Litteratur.....	90
	Vedlegg 1	92
	Vedlegg 2	95

Sammendrag

Marit Ekne Ruud og Guri Mette Vestby

”Med hjerte i bygda” – analyse for stedsutvikling

Vik i Hole kommune

NIBR-rapport 2010:9

Innledning

Arbeidet med denne rapporten inngår i en stedsutviklingsprosess for Vik i regi av Hole kommune. Høsten 2008 fikk Hole kommune økonomisk støtte fra Buskerud Fylkeskommune til stedsutvikling av kommunesenteret på Vik. Gjennom kommuneplanen 2003-2014 er det lagt stor vekt på å utvikle kommunesenteret med viktige servicefunksjoner og sosiale møteplasser.

Kommunen har formulert tre hovedmål med stedsutviklingen. For det første er *barn og unge* et satsingsområde. Det er derfor et mål å legge til rette for aktiviteter på ettermiddag og kveldstid både når det gjelder idretts- og kulturaktiviteter, og å skape gode sosiale møteplasser utenom de organiserte tilbudene. Hensikten er å hindre at barn og unge drar ut av bygda i fritiden. Et annet mål er å tilrettelegge for *økt næringsutvikling* ved å skape et miljø for dette. Hensikten er å redusere dagpendlingen ut av kommunen samt tiltrekke seg handlende. Et tredje mål i stedsutviklingsprosjektet er å *skape bevissthet i lokalsamfunnet* hvor kommunesenteret ligger. I kommuneplanen legges det opp til et samspill mellom lokalsamfunnet, lag- og foreningsliv og næringsliv om denne samfunnsutviklingen.

NIBR ble invitert til å bistå kommunen med å gjennomføre medvirkningsprosesser og å systematisere erfaringene gjennom en stedsanalyse i en tidlig fase av stedsutviklingsprosjektet for Vik.

Det analytiske perspektivet som anvendes er sosiokulturell stedsanalyse som ser på de tre dimensjonene *stedsbilder*, *stedsbruk* og *stedsinteresser* i sammenheng. *Stedsbilder* handler om ulike oppfatninger om stedets positive og negative kvaliteter og særtrekk i dag og hva som er en ønskelig og mulig utvikling i de kommende årene. *Stedsbilder* henger nært sammen med hva slags *funksjoner* og *bruksformål* stedet rommer og bør romme for hvem, og hva slags ulike *interesser* som er knyttet til dette. Problemstillingene i analysen er nær knyttet til de tre dimensjonene der det legges vekt på hva som fungerer bra og som kan styrkes, hva som savnes og kan utvikles, og hva som er negative elementer som bør fjernes, reduseres eller kompenseres.

Hole kommune har selv vært aktive i prosessen. Datainnsamlingen har i stor grad foregått gjennom *gruppearbeid* med lokale aktører som deltakere, samt *fokusgruppeintervjuer* og *plenumsdiskusjoner*. Det ble i samarbeid med oppdragsgiverne utarbeidet fire hovedtemaer som vi ønsket å få belyst: (I) Arealbruk, (II) Fritidstilbud og offentlige tjenester, (III) Barn og unge samt (IV) Bolig- og næringsutvikling. Under hvert tema ble det satt sammen grupper som fikk i oppgave å diskutere utviklingen på Vik. Deltakerne i gruppene hadde ulike roller i lokalsamfunnet.

Stedsbilder

Når en skal trekke fram ulike *stedsbilder* og hva som kjennetegner bygda Vik er det i hovedsak fire hovedtrekk som karakteriserer dette bygdesenteret og kommunen som helhet. For det første forvalter Hole kommune en lang, nasjonal historie helt fra bronsealder, og med røtter etter fire norske middelalderkonger, fram til folkeminne- og eventyrsamlerne Asbjørnsen og Moe mot slutten av 1800-tallet. Dette gir kommunen en *sterk identitet som et historisk sted*, noe som også gjenspeiles i kommunens visjon ”Eventyrlig fortid – eventyrlig framtid”. For det andre spiller naturen med Steinsfjorden en sentral rolle for Viks identitet og særpreg: *det vakre kulturlandskapet* med bygder og skogsområder som omkranser et stort vannspeil og med Krokskogen som en kneisende kulisse i bakgrunnen. Beliggenheten til fjorden gir bygda unike muligheter for rekreasjon både sommer og vinter. Det tredje kjennetegnet er Vik som *en bygd ”midt i mellom”* andre steder, både mindre steder i nærheten og byene lenger unna. I nærheten ligger tettstedet Sundvollen, Røysehalvøya og Helgelandsmoen som har

ulike tilbud til bygdefolket, og mellom Vik og Helgelandsmoen ligger kommunens sentrale idrettsarena. Vik ligger altså geografisk og transportmessig midt i mellom andre viktige områder i Hole kommune. I et mer regionalt perspektiv ligger Vik mellom byene Hønefoss og Sandvika, og mange pendler til disse byene i tillegg til at de er steder for handel, kultur- og fritidsopplevelser og aktiviteter. Siden Vik ligger ved E16 mellom Oslo og Bergen er det også et tettsted som mange kjører forbi, og noen stopper ved, på sin vei opp mot Hallingdal eller Valdres, eller videre over til Vestlandet. Dette innebærer mye trafikk, både fritidstrafikk, nytte- og pendlingstrafikk. Det fjerde kjennetegnet er *det omfattende veinettet*. Vik har mange veier som går på kryss og tvers der alle veiene deler opp landskapet i avgrensede arealer. Det mest slående er imidlertid hovedveien E16 som avskjærer bygdesenteret fra fjorden langs vannet, og som med av- og påkjøringer til Vik legger beslag på relativt mye areal. I tillegg bidrar de to bensinstasjonene, som ligger på hver sin side av veien, sitt til at Vik lett kan assosieres med et ”veikryss”. Både veinettet og lokalisering av tilbud andre steder legger *premisser og utfordringer* som påvirker utviklingen av Vik. I tillegg legger arealbegrensinger og verneplaner i området sterke føringer på hva som er mulig å få til.

Stedsbruk: aktiviteter, virksomheter og funksjoner

I arbeidet med analysen har det kommet fram mange gode og konstruktive forslag til *stedsbruk*, til hva som er ønskelig og mulig å få til for å utvikle Vik til et mer livskraftig kommunesentrum, et hjerte i bygda og et godt sted å bo. Noen forslag går ut på å utbedre og utvikle eksisterende strukturer med for eksempel endret bruk i bygningene, andre er mer omfattende som krever nye utbygginger og nye anlegg. Noe er mulig å få til med enkle midler og lite byråkrati, andre forslag krever omfattende planprosesser og avklaring av finansieringsmuligheter og vil ta lang tid å få realisert. Derfor vil de ulike forslagene implisere ulik grad av planprosesser og økonomiske incentiver.

I analysen er stedsbruk organisert i følgende kategorier: Vik som bosted, arbeidsplass, handels- og servicested, rekreasjonssted, sosial møteplass, kultur- og kunnskapssted, besøkssted og administrasjonssentrum.

Stedsinteresser

Allerede i denne fasen av stedsutviklingsprosjektet avdekkes ulike syn og *interessekonflikter* knyttet til spørsmålet om hva som skal vektlegges i utviklingen av stedet. Noen mener at stedsutviklingen på Vik først og fremst skal være for lokalbefolkningen, for de som bor i eller i nærheten av Vik og bruker stedet til daglig og at turistene og besøkende ikke er viktig i denne sammenhengen. Andre mener at utviklingen for stedet først og fremst må rettes mot turister og besøkende, med næringsutvikling som relateres mot dagsturistene og mot turister som kjører forbi opp til hyttene i Valdres og Hallingdal. Uten turistene så dør bygda, er det noen som mener. Vi finner også interessekonflikter og ulike synspunkter knyttet til arealbruk, som for eksempel Bilijordet.

I våre anbefalinger ligger det forslag om å samle funksjonene mest mulig i sentrum for å styrke Vik som et levende bygdesentrum. I den videre prosessen med stedsutvikling på Vik anbefaler vi også at befolkningen fortsatt inviteres inn i arbeidet, og at særlig grunneiere, representanter for handelsnæringen og kulturlivet (i tillegg til kulturskolen) blir aktivt med. Skal en få Vik til å bli et godt fungerende kommunesenter som oppleves som et *hjerte i bygda*, må folks tilknytning styrkes både gjennom stedsutviklingsprosessen, praktiske gjøremål og gode sosiale og kulturelle opplevelser som gir et hjerte *for* dette stedet!

Summary

Marit Ekne Ruud and Guri Mette Vestby

“The heart of the rural area” – an analysis for local development

Vik in Hole municipality

NIBR Report 2010:9

Introduction

The work on this report forms part of the local development process for Vik under the auspices of Hole municipality. In autumn 2008 Hole was granted funding from the Buskerud county authority for the development of the municipal centre at Vik. The 2003-2014 municipal master plan places emphasis on developing a municipal centre with major service functions and social meeting places.

The municipality has formulated three main goals for the local development. Firstly, *children and young people* are an important area of priority: the dual objective in this context is therefore to facilitate both sports and cultural activities in the afternoons and evenings and to create good social meeting places as a supplement to the organised options. The purpose is to encourage children and adolescents to stay in the district in their free time. Secondly, *business development* is to be increased by creating an appropriate environment, with the purpose of reducing daily commuting from the municipality. The third goal of the local development project is to *raise awareness in the local community* in which the municipal centre is located: the municipal master plan aims to promote interaction on the development project between the local community, club and society activities and business life.

NIBR was invited to assist the municipality in implementing processes associated with the local development and in systemising experiences through a place analysis at an early stage in the Vik project. The analytical perspective employed is that of a sociocultural place analysis that examines the three dimensions of *place images*, *place use* and *place interests* in correlation with each other. *Place images* concerns various perceptions of the positive and negative qualities of the location and its current distinguishing features, as well as its desired and potential development in the coming years. Place images are closely connected to the type of *functions and uses* the place affords and should afford and for whom, and the type of *interests* that are related to this. The issues in the analysis are closely linked to the three dimensions, and emphasis is placed on defining what functions well and can be strengthened, what is lacking and can be developed, and what are negative elements that should be removed, reduced or counterbalanced.

Hole municipality has been active in the process. To a large extent the data have been gathered through *group work*, with local players as participants, as well as through *focus group interviews* and *plenum discussions*. In collaboration with the clients we identified four main themes about which we wanted more information: (I) Land use, (II) Leisure-time provisions and public services, (III) Children and young people, and (IV) Housing and business development. Groups were set up under each theme and assigned the task of discussing the development in Vik. The participants had diverse roles in the local community.

Place images

When various *place images* are to be presented along with the characteristics of Vik, there are four main features that can be said to typify this rural centre and the municipality as a whole. Firstly, Hole municipality is responsible for managing national historical assets from as far back as the Bronze Age that include the traces of four Norwegian medieval kings as well as the collections of folklore and fairytales by Asbjørnsen and Moe from the end of the nineteenth century. This has given the municipality a *strong identity as a historical location*, which is also reflected in its vision: “Magical past – adventurous future”. Secondly, the natural environment and Steinfjorden play a key role for Vik’s identity and distinctiveness: *the beautiful cultural landscape* with its countryside and forested areas

that encircle and are reflected in a large lake, with Krokskogen forest as a towering backdrop. Its location by the fjord gives the district unique recreational opportunities in both summer and winter. The third characteristic is Vik as *a centre “in-between”* other places – smaller places nearby and the towns further away. The rural centres of Sundvollen, Røysehalvøya and Helgelandsmoen with their various amenities for the local population are located close by, and the municipality’s main sports arena lies between Vik and Helgelandsmoen. Vik is thus situated both geographically and transport-wise in the very centre of other important areas of Hole municipality. In a more regional perspective, Vik lies between the towns of Hønefoss and Sandvika, and many of its inhabitants commute to these towns, which in addition serve as locations for trade and for cultural and leisure events and activities. Since Vik is situated by route E16 between Oslo and Bergen, it is also a place that many people drive past, and where some stop, on their way up towards Hallingdal or Valdres or further on to western Norway. This means that the traffic is heavy, with a large number of leisure, commercial and commuting vehicles. The fourth feature is *the extensive road network*, with the many roads in Vik criss-crossing the area and dividing the landscape into delimited zones. However, the main route is the E16 that runs beside the water, separating Vik centre from the fjord, and that with its slip roads to and from Vik claims a relatively large amount of space. In addition, the two petrol stations, one on each side of the road, lead many to associate Vik with a “crossroads”. Both the road network and the location of various facilities at other places impose *premises and challenges* that affect the development of Vik. In addition, land-use restrictions and conservation plans in the area set strict conditions for what can be achieved.

Place use: activities, businesses and functions

The work on the analysis has produced many good and constructive proposals for *place use*, i.e. for what it is desirable and possible to achieve to enable Vik to develop into a more vigorous municipal centre, the heart of the rural area and an attractive place to live. Some suggestions involve improving and developing existing structures, for example by changing the use of existing buildings, while others are more extensive and require new building and construction projects. Some can be achieved with simple means and little bureaucracy, whereas others require

comprehensive planning processes and clarification of funding schemes and will take time to realise. The various proposals will therefore imply different degrees of planning and financial incentives.

In the analysis, place use is organised into the following categories: Vik as a place to live, as a workplace, as a trade and service place, as a recreational place, as a social meeting place, as a place of culture and knowledge, as a place for visitors, and as an administrative centre.

Place interests

The early stage of the local development project has already revealed different views and *conflicts of interest* associated with the issue of what is to be given priority in the development process. Some people are of the view that local development in Vik should first and foremost benefit the local inhabitants – those who live in or near Vik and who use the place daily – and that tourists and visitors are not important in this context. Others think that the development should primarily be targeted at tourists and visitors, with business development geared towards day tourists and tourists who drive past on the way up to cabins in Valdres and Hallingdal. Some inhabitants claim that the district will die without tourists.

Our recommendations contain proposals to gather as many of the various functions as possible in the centre in order to strengthen Vik as a living core. In the future process we also recommend that the inhabitants continue to be invited to take part in the work, and that in particular landowners, representatives of business and cultural activities (in addition to the municipal school of music and performing art) participate actively. If Vik is to become a well-functioning municipal centre that is perceived as the *heart of the rural area*, people's affiliation to the place must be strengthened through the local development process, practical tasks and good social and cultural events that provide a heart *for* the place.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for stedsutvikling på Vik

Høsten 2008 fikk Hole kommune økonomisk støtte fra Buskerud Fylkeskommune til stedsutvikling på Vik. Vik er definert som kommunesenteret i Hole og gjennom kommuneplanen 2006-2017 er det blant annet lagt stor vekt på å utvikle kommunesenteret. I kommuneplanen påpekes det et særlig behov for å utvikle mer til serviceformål og til sosiale møteplasser (Kommuneplan 2006-2017 Samfunnsdelen:18).

I dag består selve tettstedet av ca 120 leiligheter og 10 tomannsboliger. I randsonen, innenfor en 5-10 minutters gange, ligger boligområder og boligfelt av både eldre og nyere dato. Det bor rundt 500 personer på Vik og 800 på Steinsåsen. Vik torg har matforretninger, utstyrbutikk, apotek, frisør, legesenter og fysioterapeut foruten en kafé. På stedet er det ellers bibliotek, frivillighetssentral og Kulturskole, i tillegg til barneskole, ungdomsskole og barnehager.

Frivillighetssentralen er et sosialt knutepunkt mellom brukere og hjelpere og har tilbud både for eldre, unge og småbarn/foreldre. Frivillighetssentralen holder til på Vikstunet, litt i utkanten av det som kan defineres som sentrums-kjerne. Kulturskolen i kommunen holder til på Vik og er et populært tiltak også utenfor kommunens grenser. Kulturskolen er et kompetansesenter i kunst- og kulturfag hvor elevene får undervisning og veiledning for å utvikle sine kreative evner og ferdigheter innen musikk, dans, drama og med instrumentopplæring i flere typer instrumenter. Også barne- og ungdomsskole og samt skolekorpset i bygda er knyttet til kulturskolen på Vik.

Tettstedet Vik framstår som et hyggelig sted der det er lett å trives. Stedet har en perfekt avstand til Bærum og Oslo (40-50 minutter), og det er ikke langt til tilbudene i Hønefoss (10 minutter). Samtidig som avstanden til byen er liten har dette stedet de landlige kvalitetene som mange ønsker. Både Steinsfjorden og kulturlandskapet som omkranser bygda gir unike muligheter for friluftsliv og rekreasjon. Det er heller ikke langt til Krokskogen og Nordmarka.

Utsyn fra Herredsbuset: kulturlandskapet rundt sentrum

Samtidig står Vik overfor en rekke *utfordringer* for å bli et enda bedre sted for alle deler av befolkningen; både for de som bor og som bruker Vik, og ikke minst i forhold til å utvikle Viks identitet som et sentrum i bygda i forhold til de andre stedene i kommunen som Sundvollen, Røyse og Helgelandsmoen. For å møte utfordringene er det viktig å samle de funksjonene som vil gi et livskraftig kommunesenter med tilbud som gjør at folk vil bo, arbeide, besøke og bruke stedet.

I motsetningen til andre mindre tettsteder har Vik ingen lang tradisjon med å være tettsted. Historisk sett hadde Vik en skystasjon men ingen tettbebyggelse eller handelssenter. Først

etter at Hole gikk ut av storkommunen Ringerike og igjen ble egen kommune i 1977 utviklet Vik seg etter hvert til et kommunesenter.

Informasjonsskilt ved den gamle skystasjonen og Vikstunet

I kommunens bakgrunnsnotat for stedsutviklingen pekes det på følgende utfordringer:

- Viks nærhet til Steinsfjorden hemmes av E 16 som skiller stedet fra fjorden og som gjør det vanskelig å knytte sentrum til vannet.
- Mye av idrettsaktivitetene på ettermiddagene foregår ca 3 km fra Vik, og det er begrenset med tilbud til ungdommen i bygda. Mange reiser derfor ut av kommunen.
- Vik sentrum mangler grønne lunger og tilrettelagte turstier i det omkringliggende kulturlandskapet sett i forhold til antall personer som bor på Vik.
- Over 60 prosent av kommunens befolkning reiser ut av kommunen for å jobbe. Bortsett fra kommuneadministrasjonen og noe servicetilbud er det få kontorarbeidsplasser knyttet til Vik (Hole kommune saksframlegg 016/09).

1.1.1 Målet med stedsutviklingen

Hole kommune har formulert tre hovedmål med stedsutviklingen. I kommuneplanen er barn og unge et satsingsområde. Det er derfor et mål å legge til rette for aktiviteter på ettermiddag og kveld både når det gjelder idrettsaktiviteter og kulturaktiviteter, og å skape gode sosiale møteplasser utenom de organiserte tilbudene. Hensikten er å hindre at barn og unge drar ut av bygda i fritiden.

Et annet mål er å tilrettelegge for økt næringsutvikling ved å skape et miljø for dette. Hensikten er å redusere dagpendlingen ut av kommunen.

Et tredje mål i stedsutviklingsprosjektet er å skape bevissthet i lokalsamfunnet hvor kommunesenteret ligger. Bevisstheten i lokalsamfunnet henger sammen med hvilke funksjoner Vik har og hvilke aktiviteter som foregår på ettermiddag og kveld. I kommuneplanen legges det opp til samspill mellom lokalsamfunnet, lag- og foreningsliv og næringsliv i samfunnsutviklingen. Det er også viktig å definere Vik sin funksjon i relasjon til de andre sentra i kommunen og i forhold til Hønefoss, Drammen og Sandvika (Hole kommune, saksframlegg 016/09).

I forbindelse med arbeidet med utviklingen av kommunesenteret på Vik ble NIBR invitert til å bistå kommunen med å gjennomføre *medvirkningsprosesser* og å systematisere erfaringene i en tidlig fase av stedsutviklingsprosjektet. Hole kommune har selv vært aktive i prosessen. Det ble nedsatt en styringsgruppe bestående av lokale politikere og aktører fra kommunens administrasjon. I tillegg har en representant for Buskerud fylke som utviklingsaktør møtt i denne styringsgruppa.

1.1.2 Visjoner – stedsutvikling i et langsiktig perspektiv

I denne tidlige fasen av stedsutviklingsprosjektet har hensikten vært å få fram ulike aktørers visjoner og ideer knyttet til framtidig utvikling av Vik. Enkelte ideer og forslag vil være mulig å gjennomføre på kort sikt uten store kostnader og tunge planprosesser. Men i dette stedsutviklingsprosjektet er det like mye de langsiktige perspektivene som har vært etterspurt. Hva er det beboere, næringsliv, grunneiere og de som jobber i Vik kan tenke

seg for stedet om kanskje 20 eller 50 år fram i tid? Hvordan bør Vik være da? Det vil uansett ta lang tid før Vik kan fremstå som et sted i ”ny drakt”. Det er bare å se på tidsperspektivet som Drammen opererte med da politikerne i byen bestemte seg for å snu byen fra å ha et ”harrystempel” til å bli en prisbelønnet og trendy by. Det tok minst 20 år (Oppland arbeiderblad 05.03.2009).

Innspillene som kom fram gjennom medvirkningsprosessen er i rapporten organisert etter ulike funksjoner som Vik har og ønskes utviklet som bosted, arbeidsplass, handels- og servicested, rekreasjonssted, sosialt møtested, kultur- og kunnskapssted og besøkssted. Innspillene under hvert tema omfatter følgelig både enkle forslag som kan gjennomføres på kort sikt, og mer omfattende ideer til framtidig utvikling. I siste kapittel systematiseres innspillene i forhold til kort og langt tidsperspektiv.

Som det vil framgå av presentasjonen av de ulike forslagene er det enighet om noe mens flere av innspillene er motstridende. For eksempel ønsker en gruppe utbygging av boliger mens andre ønsker torg på den samme tomte, eller noen ser for seg utbygging på Bilijordet mens andre ønsker bevaring. Motstridene interesser i stedsutviklingen diskuteres nærmere i kapittel 5.

1.2 Sosiokulturell stedsanalyse

Erfaringene er systematisert i denne stedsanalysen med vekt på sosiokulturelle forhold. Hva er en sosiokulturell stedsanalyse og hvorfor er dette et relevant verktøy i stedsutviklingsprosjekter?

Stedsutvikling er høyt på dagsorden i mange norske kommuner. Det er en prosess som retter søkelyset på hele kommunen eller bestemte deler, i dette tilfelle bygdesentrumet Vik i Hole kommune. Prosessen med stedsutvikling engasjerer folk på tvers av andre skillelinjer, og fra hver sine ståsteder møtes de i en felles interesse rundt det å skape livskraftige og levende lokalsamfunn. Dette synliggjør at det er mange som kan gå inn i rollen som *stedsutviklere*, dvs. at aktører innen ulike samfunnsfelt kan bidra i det samarbeidsprosjektet det er å gjøre stedet mer attraktivt og robust. Det er folk fra kommunens ulike fagetater og administrative ledelse, politikere, lokale innbyggere som privatpersoner og som

drivkrefter i lag og foreninger, skolefolk, kulturaktører, næringsliv, eiendomsutviklere, handelsdrivende, gård- og grunneiere etc.

Utgangspunktet for å benytte metodikken og verktøyet *sosiokulturell stedsanalyse* er at det er viktig å identifisere ulike *oppfatninger* om stedets positive og negative kvaliteter og særtrekk i dag og hva som er en ønskelig og mulig utvikling i de kommende årene. Det vil si at fokus både er på dagens situasjon og framtidsutsikter slik ulike aktører ser dette for seg som mulige scenarier i spennet mellom hva en frykter og hva en ønsker. Disse forestillingene, som danner grunnlaget for *bilder* en har av stedet, henger nært sammen med hva slags *funksjoner og bruksformål* stedet rommer og bør romme, og hva slags ulike *interesser* som er knyttet til dette. Sosiokulturelle stedsanalyser har derfor et tredelt fokus der disse dimensjonene ses i sammenheng: *stedsbilder, stedsbruk og stedsinteresser*.¹

Stedsbilder er forestillinger som henter elementer fra både fortid, nåtid og framtid: hvordan historien og utviklingen til nå har formet stedet, hvordan det framstår og fungerer i dag, samt hvilke muligheter og potensial som eksisterer for framtidig utvikling. Hva som er riktige eller viktige tiltak for å skape et livskraftig sted inngår også i oppfatningene om stedet. Men hva en kan se med det blotte øye, eller fakta om ting som foregår der, behøver ikke bli oppfattet på samme måte av forskjellige aktører. Hvordan en *leser* et sted eller tolker stedets muligheter framover vil avhenge av øynene som ser.

Forestillingene om stedet er et resultat av sosiale konstruksjoner. For det første blir forestillingene formet, endret eller befestet gjennom ens egne positive og negative erfaringer på og med stedet, ofte gjennom en lang tid og for noen gjennom flere livsfaser. For det andre er forestillinger om stedet et resultat av meningsdanning som foregår i samhandling med andre, hvordan folk snakker sammen om hvordan det er og hvordan det bør utvikles, hvordan en drøfter stedsutvikling i politiske møter eller i næringslivet, hvordan lokale medier fremstiller stedet osv.

Stedsbruk er et begrep vi bruker i vid forstand. Det dreier seg om å se samlet på alt som foregår der og på menneskelig aktivitet. Bygdefolk og tilflyttere, barn og unge, voksne og eldre, besøkende

¹ Nærmere beskrivelse av sosiokulturelle stedsanalyser; se Ruud, M. E mfl. 2007: Sosiokulturelle stedsanalyser, Veileder.

og gjennomreisende, næringsdrivende og kunder, - folk bruker stedet som arbeidsplass, skolested, oppvekststed, handelssted, kulturarena, møteplass, bosted, besøks plass, næringssted, rekreasjonsarena og administrasjonssentrum. Jo flere funksjoner et bygdesentrum har, dessto flere bruker det.

Et sentralt spørsmål i en sosiokulturell stedsanalyse er å spørre hva slags sted dette bygdesentrumet skal være, dvs. hvilke funksjoner og behov det skal dekke. Neste spørsmål er da å spørre: for hvem? Hva er svarene på spørsmålet i dag og hva er det i framtidsbildene? Det er særdeles viktig å tenke bredt på brukere som målgrupper. Med det mener vi at de tre vanlige hovedkategoriene brukere som peker seg ut, nemlig *(I) lokalbefolkning, (II) besøkende og turister (III) og næringsdrivende*, kan inndeles i undergrupper som bruker stedet til ulike formål eller som har ulik tilknytning til stedet. For på en eller annen måte er de alle målgrupper for stedsutviklingen.

1.3 Problemstillinger

Denne analysen utgjør en del av grunnlagsmaterialet for arbeidet med kommunens utviklingsarbeid. Analysen er også et viktig verktøy i prosessen med å få ulike aktører til å engasjere seg i det felles overordnede målet om å skape et mer attraktivt senterområde og utvikle kvaliteter ved stedet.

I analysen har vi tatt utgangspunkt i følgende problemstillinger som dreier seg om hva som kjennetegner Vik, hvordan Vik brukes og hvilke interesser som er knyttet til Vik. Vi ønsker å få fram både kvaliteter som bør styrkes og hva som mangler eller ønskes annerledes.

- Hva slags forestillinger eller bilder finnes om Viks positive særtrekk, kjennetegn og kvaliteter og hva av dette bør bevares eller utvikles videre?
- Hva slags negative elementer eller mangler finnes i ”fortellingen om Vik”?
- Hvilke oppfatninger eksisterer om muligheter og potensial?
- Hvilke konkrete formål brukes senterområdet og området rundt til i dag og hva foregår av ulike virksomheter?
- Hvem bruker de ulike områdene mest?

- Er noen typer bruk eller funksjoner på kollisjonskurs med hverandre?
- Hva slags funksjoner, virksomheter eller type bruk savnes og kan utvikles? (F. eks. hvor skal møteplassene i Vik ligge?)
- Hvilke ulike interesser eksisterer i forhold til: fysisk utforming, arealdisponering og estetikk, kulturliv, rekreasjon og sosiale møteplasser, boligformål - og utbygging samt handels- og servicevirksomhet
- Hvilke interesser eksisterer for ulike utviklingsretninger for senterområdet?
- Er det konflikter eller motsetninger mellom interesser for bevaring og endring?

1.4 Metode og datainnsamling

Analysen tar utgangspunkt i *lokale aktører* gjennom medvirkningsprosesser. Ulike aktørers stedsbruk, stedsinteresser og stedsbilder legger føringer på hvordan de handler, tar valg og samhandler i prosessene rundt stedsutvikling. Dette bidrar til at det skjer en meningsdanning rundt stedsutviklingen. Mens aktørperspektivet i tradisjonelle medvirkningsprosesser rundt stedsutvikling ofte dreier seg om å inkludere grupper i lokalbefolkningen, interessegrupper og foreninger, vil en i sosiokulturelle stedsanalyser ha et mer helhetlig blikk ved at vi også ser på de lokale myndigheter, næringsliv og grunneiere. Dette er viktige aktører i subjektposisjoner: de er i større grad på innsiden av stedsutviklingsprosessen og kan prege, påvirke eller forme stedsbilder, visjoner, utviklingsretninger og viktige avgjørelser.

1.4.1 Lokale temagrupper og folkemøter

Datainnsamlingen har i stor grad foregått gjennom *gruppearbeid* med lokale aktører, samt *fokusgruppeintervjuer* og *plenumsdiskusjoner*. Det ble i samarbeid med oppdragsgiverne utarbeidet fire hovedtemaer som vi ønsket å få belyst:

- Arealbruk
- Fritidstilbud og offentlige tjenester

- Barn og unge
- Bolig- og næringsutvikling

Under hvert tema ble det satt sammen grupper som fikk i oppgave å diskutere utviklingen av Vik.

Til sammen har 28 lokale aktører vært involvert i gruppearbeidet, og gruppene besto av mellom 6 og 8 deltakere. Deltakerne i gruppene hadde ulike roller i lokalsamfunnet. De representerte både kommunepolitikere, næringslivet, ansatte i kommunale tjenester (inkludert skole og barnehager), brukerorganisasjoner og beboere. I tillegg var ungdomsskolen representert med en elev. Deltakerne hadde ulike interesser og hjertesaker som falt naturlig inn under de forskjellige temaene. Rekrutteringen til gruppene ble i stor grad foretatt av oppdragsgiverne gjennom deres egne nettverk. Enkelte meldte seg også med i gruppene på det første folkemøte.

Gruppene arbeidet selvstendig og møttes to – tre ganger i løpet av høsten 2009. Underveis foretok vi *gruppeintervju* med hver av gruppene der vi fikk fram foreløpige forslag til endringer og tiltak, og der vi kunne avdekke ulike syn og interesser.

Gruppene fikk i forkant av gruppearbeidene utdelt en *guide* eller huskeliste med noe få punkter som kunne fungere som ledertråder i diskusjonene (se vedlegg 1). Vi ønsket å få belyst hvilke kvaliteter som var bra og som kunne videreutvikles og styrkes, hva som ikke var bra og som burde fjernes, endres eller reduseres, og hva som manglet i Vik og som var ønskelig å etablere. Begrunnelser for valgene, hva man ønsket å oppnå og hva som skulle til / var hindringer for å få det til var også en del av opplegget.

I gruppene var det også et mål å få fram visjoner for Vik og hva som var mulig å få til både i et kortsiktig perspektiv og på lang sikt.

I tillegg til gruppene ble det arrangert to *folkemøter* i Vik med åpen invitasjon til alle i bygda. Folkemøtene samlet i underkant av 30 deltakere hver gang. Det første møtet ble holdt som en innledning til gruppearbeidet i begynnelsen av september 2009, der vi orienterte om hensikten med prosjektet og med prosessen rundt gruppearbeidene. I det første møte ble gruppene konstituert. På det andre folkemøtet i begynnelsen av desember 2009, som var i

sluttfasen av prosessen, ble gruppens arbeid og anbefalinger presentert og diskutert i plenum.

I en slik medvirkningsprosess som det her ble lagt opp til blir synspunktene, idéene og forslagene som framkommer verdifulle innspill til den videre planlegging og kommunens eget arbeide med utvikling av senterområdet. Dette er også i tråd med den nye Plan- og bygningsloven, der medvirkning tidlig i planprosessen er klart fremhevet. Utarbeiding av kommunedelplanen er kommunens ansvar, men vår analyse vil representere et plangrunnlag i form av systematisert kunnskap, synspunkter og forslag til utvikling, endring og bevaring av sentrale elementer på Vik.

Temagruppene har arbeidet selvstendig med forslag om hva som er ønskelig å få til på Vik, og forslagene er gjennomdrøftet med fokus på hva som er mulig å få til på *kort og lang sikt*. Selv om ikke alle medlemmene i gruppene er enige om hva som bør prioriteres og hvordan, er forslagene bearbeidet og nedfelt skriftlig i notater fra hver gruppe (se vedlegg 2). I vår fremstilling av de ulike temaene er det derfor i stor grad gruppens egne vurderinger som kommer fram.

De temaene som er diskutert i de fire arbeidsgruppene er i rapporten organisert etter ulike emner som ivaretar innbyggernes behov og funksjoner for Vik som et godt sted å bo og arbeide (først og fremst i kapittel 4.) I kapitlet presenteres både de ulike temaene og forslag som gruppene kom fram til.

I siste kapittel systematiseres forslagene etter hva som kan være mulig å gjennomføre på kort og lang sikt, det vil si tiltak som ikke krever planprosesser versus forslag som krever kortere eller lengre planarbeid. Her blir det også gitt en vurdering om hvilke konsekvenser de ulike forslagene vil kunne gi for utviklingen av stedet på lengre sikt.

I tillegg setter vi fokus på Viks historie, ulike stedsbilder og ulike stedsinteresser for Vik.

1.4.2 Metodiske refleksjoner

På det første folkemøtet kunne alle melde seg på i grupper. Flere av gruppedeltakerne var imidlertid rekruttert på forhånd av oppdragsgiver / styringsgruppa som brukte sitt nettverk. Det var

mange fordeler ved dette. For det første ble det spart tid i prosjektet ved at personene fikk direkte henvendelser om å være med og at gruppene følgelig i stor grad var etablert ved det første folkemøte. For det andre ble det på den måten sikret god deltakelse. For det tredje hadde deltakerne spesielt interesse av gruppetemaene som de ble invitert inn i. Temaene var i stor grad hjertesaker som angikk bygda og som var kjent for de fleste fra før. Det var også en fordel at det på forhånd ble utpekt en leder for hver av gruppene som de visste ville være en drivkraft i forhold til fremdriften. En mulig ulempe med en slik prosess var at de fleste av gruppedeltakerne var i posisjoner med spesiell kompetanse på sine felt og der folk uten spesiell kompetanse kunne bli mindre synlig.

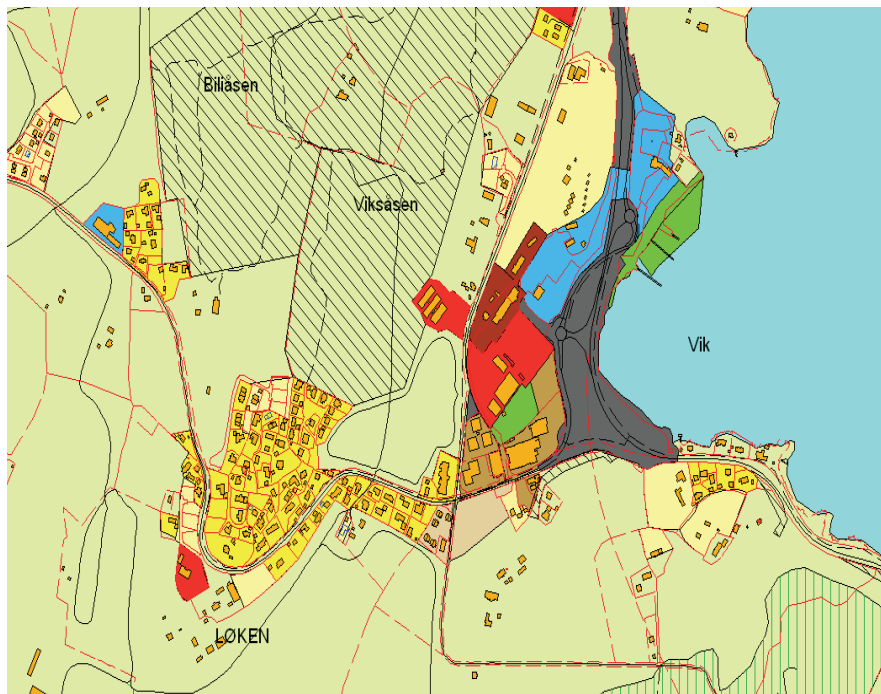
I fokusgruppeintervjuer er det vanlig å samle aktører i grupper som enten representerer den samme aktørkategorien eller har felles interesse av temaer som ønskes belyst. Det er ofte tilfeldig om personene kjenner hverandre fra før, og som regel har de i liten grad vært samsnakket på forhånd om det som forskerne er ute etter. I denne prosessen var vi inne og intervjuet deltakerne midtveis i gruppearbeidene og fikk følgelig flere gjennomdiskuterte svar og refleksjoner enn det som vi ville fått dersom gruppedeltakerne møttes for første gang. Fordelen ved dette var at gruppedeltakerne var blitt trygge på hverandre og kunne snakke fritt i samtalen med oss, selv om de ikke alltid var enige. De respekterte også hverandres ståsteder. Imidlertid fikk vi i stor grad omforente svar fordi de var forberedt. Ulempen var nettopp at svarene i stor grad var ferdig diskutert innad i gruppene, selv om det kom litt ulike innspill. På den måten gikk vi kanskje glipp av nyanser, ulikheter og eventuelle interessemotsetninger. Samtidig hadde det skjedd en bevisstgjøring rundt tematikken som ble diskutert.

1.5 Geografisk avgrensing av Vik

Et ledd i prosjektet har vært å avgrense hva som regnes som Vik i dag, og hva som avgrenser Vik mot områdene rundt. To av gruppene har avgrenset bygda i sine forslag.

I forslaget omfattes Vik av konkret eiendommene Kråkvik, Koksrud, Vik / Reistad, Viksenga inkl Bilijordet, Løken og Fekjær.

I en mer grovmasket beskrivelse tilsvarer dette Garntangen, Gjesvaldåsen. Løken, Viksåsen og opp til Hole ungdomsskole.

Kommuneplan over Vik hentet fra kommunens hjemmesider 2010

2 Vik – kort historikk

Vik er administrasjonssentrum i Hole kommune i Buskerud fylke. Kommunen innbefatter store deler av Krokskogen og Nordmarka og bygdene på øst- og nordsiden av Tyrifjorden. Steinsfjorden er en del av denne fjorden, og her ligger tettstedet Vik omkranset av et vakkert kultur- og naturlandskap. E16 som er hovedvegen mellom Oslo og Bergen passerer her mellom tettstedsbebyggelsen og fjorden.

Vik er en del av det området som tidligere ble kalt Årnesfjordingen. Det som i dag tilsvarende Hole kommune var allerede i middelalderen delt inn i fire ”fjerdinger” eller fjerdedeler: Steinsfjordingen, Årnesfjordingen, Holefjordingen og Bønnsnesfjordingen. Den dag i dag benyttes Steinsfjordingen i daglig tale (Bakke 2001:15). Vik regnes for å være selve urgården, (opphavsgården) i Årnesfjordingen og plassen kan antakelig regnes fra de siste femhundreårene f.Kr. På gårdens tidligere marker finner vi i dag kommunesenteret med herredshus, forretninger og skole, foruten boliger. Gården ble første gang delt på 1700-tallet, til øvre og nedre Vik.

Men historien om Vik og Årnesfjordingen går lengre tilbake i tid. En rekke steinalderfunn forteller at jegere og fiskere vandret i traktene i mange tusen år før jordbrukerne slo seg ned. Det er helleristninger fra bronsealder i Sundvollen og på Utstranda, og høvdinggraver fra jernalder ved Vik, Løken og Borgen. Allerede på den tiden var de fastboende (Bakke 2001:19).

På Vik er det også funnet gjenstander fra vikingtida. En jernøk ble levert til Oldsaksamlinga i 1895 og ikke så langt tilbake i tid ble det funnet et tveegget sverd på ca 50 cm da skolen skulle bygges ut i 1960. På Øvre Vik gård er det registrert flere gravrøysler (ibid:22). Det heter seg også at kong Olav Haraldsson (Olav den Hellige)

vekste opp i nærheten; på Bønsnes ytterst på Røysehalvøya, og at kirken der er bygget på hans initiativ.

Litt lenger unna Vik, på Stein gård, ligger Halvdanshaugen der det hevdes at Halvdan Svarte er gravlagt. Fire norske middelalderkonger har bodd i kommunen. I tillegg til Halvdan Svarte og Olav den Hellige hadde også Sigurd Halvdanson Syr og Harald Hardråde hatt tilhold i Hole. Dette gjenspeiles i Holes kommunevåpen med fire kongekroner.

De senere årene har pilegrimsleden som går gjennom kommunen og som følger de gamle middelalderveiene blitt revitalisert.

Selv om gamle gravrøyser og kulturminner fra bronsealder og vikingtida har satt sitt preg på denne delen av østlandsområdet, har også stedets historie nærmere vår egen tid bidratt til å sette Hole og Vik på kartet. Asbjørnsen og Moe samlet mange av sine eventyr og fortellinger fra dette distriktet, og Jørgen Moe var født og oppvokst på Mo gård som ligger ved Hole kirke. Per Christian Asbjørnsen vandrer over Krokskogen og Sundvolden har også gått inn som en del av barnelærdommen. ”Bestemorstua” fra 1595 er innredet for å oppleve ekte eventyrstemning. Derfor er det ikke overraskende at Hole kommunens visjon er ”Eventyrlig fortid – eventyrlig framtid” (dette kommer vi nærmere inn på i neste kapittel).

Hole kan også skryte av at fossilet etter verdens største sjøskorpion ble funnet ved Rudstangen, rett syd for Kroksund. Den antas å være rundt 420 millioner år gammel. Fossilet kan betraktes på Palentologisk museum på Universitetet i Oslo, men lever videre i bygda som blant annet logo til Hole ungdomsskole.²

Veien til Vik

Vannveien var den viktigste ferdselsvei i gammel tid, skriver bygdebokforfatteren Gudmund Bakke (Bakke 2001:19). Men de som tok seg fram til fots fulgte gamle dyretråkk som etter hvert ble allfarveier, for eksempel over Krokskogen til Krokskleiva via Kroksund over Gjesvalåsen til Vik. Dette var tilsvarende trase som Den nye bergenske kongevei som var ferdig fram til Sundvollen i 1805, og ble ført videre etter 1814. Fra Vik gikk det en bygdevei til Røyse over Løkenmoen og Borgenmoen. Fordi Vik lå strategisk til

² Hole kommunes nettside, februar 2010.

ved den tids hovedferdselsåre, både med vannveien og etter hvert veien til lands forbi gården, ble det både skysstasjon og gjestgiveri på stedet, nærmere bestemt på Nedre Vik.

Den gamle skysstasjonen på Vik

Det er ikke uten hensikt at de gamle veiene til Vik beskrives her. Valg av ny veitrasé fra Oslo og videre mot Hønefoss og riksveiene som fører over fjellet er et viktig tema og har store konsekvenser for videre stedsutvikling av Vik. Ett av forslagene som for flere år siden ble diskutert, og som i skrivende stund er ett av de foreslåtte alternativene, følger i stor grad den gamle traseen over Løken.

Utbyggingen av Vik

Utbyggingen av Vik, slik vi kjenner kommunesenteret som det er i dag, springer ut fra eiendommene til de to gårdene Øvre og Nedre Vik.

Fra *Nedre Vik* utviklet gården seg fra gårdsbruk og gjestgiveri til et moderne sykehjem og turistanlegg i 1960-åra. Et nytt hotellbygg ble åpnet i 1967, samt at Ringerikes mest moderne campingplass ble etablert (Bakke 2001:31). Det ble skilt ut tomt til *barneskolen* i 1957 (ferdigstilt i 1963) og i 1972 ervervet kommunen tomt til *ungdomsskole* i Viksåsen. Hotellet var ikke i drift mer enn et par år,

for i 1969 ble hotellet lagt om til sykehjemdrift. Fra 1994 ble sykehjemmet gjort om til *omsorgsboliger*, *bibliotek* og *barnehage* som Hole kommune leier av grunneier. Bygningen ble senere bygget ut til dagsenter og flere omsorgsboliger, i regi av kommunen som kjøpte opp deler av tomta.

Aleksandergården blir i dag leid ut til kulturformål. Gården ble bygget i 1985 og var i ti år i bruk som et glassblåser-verksted.

Da E 16 ble lagt i fylling over Viksbukta tidlig i 1990-årene, ble campingplassens areal redusert til det halve og ble etter hvert nedlagt. Gjennom flere år har det vært arbeidet med planer om å legge ut boligtomter på arealet til campingplassen.

I 1982 ble skogeiendommen til Nedre Vik på 150 dekar på Viksåsen lagt ut som delvis naturreservat og delvis landskapsvernområde. (Bakke 2001:33).

Hva avgrenser Vik i dag?

Hva regnes som Vik i dag? Skal en følge jordveiene fra Vik gård, avgrenses bygda fra Steinsfjorden og inn på plataet mot Steinsåsen, i vest mot By og Bili, i sør mot Borgen, Løken og Gjesval, og i øst mot Steinsfjorden (Bakke 2001:20). I dag regnes vel imidlertid også Bili og deler av Løken til Vik, slik som vist i forrige kapittel. Det er kanskje den mentale forståelsen samt en funksjonell bruk av kommunesenteret Vik som definerer dagens grenser mer enn de tradisjonelle jordgrensene mellom gårdene, jfr. avgrensningen i forrige kapittel.

3 Stedsbilder: oppfatninger og forestillinger

I en sosiokulturell stedsanalyse involveres ulike aktørkategorier og som ut fra hvert sitt ståsted har ulike oppfatninger og forestillinger av stedet. Det kan dreie seg om forskjellige grupper av lokalbefolkningen som yngres oppfatninger i forhold til de eldres, det kan være tilreisende som har sine oppfatninger med sitt ”utenfrablikk” i forhold til lokalbefolkningen som bor der, eller det kan handle om ”innfødte” i bygda sett i forhold til nyere tilflyttere. Alle har ulike oppfatninger og bilder av hva som særpreger stedet, avhengig av hvilke aktørgruppe de tilhører og hvilke erfaringer de har med stedet. Samtidig eksiterer det oppfatninger som deles av mange og som slik blir dominerende for vurderinger av stedet.

Å få fram de ulike gruppenes bilder og oppfatninger av stedet bidrar til å få opp bevisstheten om hvilke særpreg stedet har og som styrker de elementene som skaper stedsidentitet.

Stedsbilder, så vel de interne selvbildene som det ”image” eller omdømme bygda og tettstedet har eksternt, formes på mange ulike måter og av mange aktører. Stedsbildene bekreftes eller endres i sosial omgang med andre og av hvordan folk snakker sammen om slike tema. Hvordan forskjellige sider ved stedet beskrives eller fremstilles i aviser, offentlige planer og dokumenter, lokale organisasjoners skrifter og turistmateriale, er også med på å forme oppfatningene av stedet. Slik blir stedsbilder og stedets identitet sosialt konstruert, befestet eller endret. Stedsbilder rommer både fortid, nåtid og framtid: hvordan historien har formet spesielle særpreg ved stedet, hvordan det er i dag og hvilke muligheter og potensial som eksisterer for framtidig utvikling. Det dreier seg om en stedsidentitet som formes gjennom den utvikling som uansett finner sted, samt som resultatet av en mer bevisst og strategisk

prosess. Hole kommune har en spesiell historisk betydning og et verdifullt kulturlandskap som har stor verneverdi, noe som i stor grad har preget "bildet" av kommunen. En av utfordringene for kommunen er å ivareta den historiske verdien samtidig som nye bilder formes og utvikles.

3.1 Bildet av det historiske Vik

Som tidligere nevnt forvalter Hole kommune en lang, nasjonal historie fra bronsealder og vikingtid så vel som fra nyere historie om Asbjørnsen og Moe, noe som gir kommunen er sterk identitet som et historisk sted. I kommunens visjon "*Eventyrlig fortid – eventyrlig framtid*" kan en tolke at historien (tradisjonene) også skal være med inn i framtida, samtidig som framtida skal bli fabelaktig eller fantastisk.³

Spørsmålet er om historien er bevisst blant folk som bor i kommunen og på Vik. Hvilken betydning har den i forhold til stedsidentitet og når det gjelder å være stolt av bygda? Gjennom denne stedsutviklingsprosessen i Vik har ikke de historiske røttene vært et viktig tema blant aktørene som har vært involvert. Dels kan forklaringene være at dette er en selvfølgelighet, dels at det historiske har liten plass i dagens forestilling om stedets karakter.

Imidlertid har både gravhaugene på Steinsletta og huset til Jørgen Moe blitt nevnt i forbindelse med forslag til tiltak i stedsutviklingsprosessen, men har ikke vært sentrale i diskusjonene. Fornminnene ligger der som viktige elementer som kan anvendes mer strategisk i stedsutviklingen av Vik, både i forhold til en turistnæring og ikke minst til barn og unge i bygda. Naturrestatet opppe på Viksåsen er et skogkledd område med stor historisk verdi som brukes mye av barnehagene og skoleklasser. Men det er strenge restriksjoner for bruken, for eksempel at det ikke er lov å gå utenom merkede stier, plukke blomster eller ta med seg kongler. Det var snarere begrensningene i bruk av naturen som var tema i gruppene, ikke dens historiske verdi. Å bruke gravhaugene, pilegrimsleden, kullgropene og sagaen

³ Fabelaktig og fantastisk står synonymt med eventyrlig i Norsk Synonymordbok.

om kongene bør derfor utvikles mer bevisst for å sette Vik på kartet.

3.2 Bildet av stedet ved fjorden

Steinsfjorden spiller en sentral rolle for Viks identitet og særpreg: det vakre kulturlandskapet med bygder og skogsområder som omkranser et stort vannspeil og med Krokaskogen som en kneisende kulisse i bakgrunnen. Beliggenheten til fjorden gir bygda unike muligheter for rekreasjon både sommer og vinter. I brosjyren fra Hole kommune heter det: ”Den flotte naturen i Hole gir gode muligheter for friluftsliv – sommer som høst, vinter og vår (...) Kommunen har fine badeplasser med mulighet for båtutsetting”.

Fjorden har godt fiske og isfiskerne er ivrige så snart isen legger seg. For en forbipasserende bilturist kan isen på vårparten fortone seg som en tynn skorpe og der fiskerne sitter utpå med livet som innsats. Krepsefiske i Steinsfjorden er kjent langt ut over bygda og kommunen. Fjorden har også et aktivt båt- og badeliv. Fjordbeliggenheten former også framtidsbildene av Vik; mange av forslagene til utvikling av stedet på kort og lang sikt er knyttet til strandområdene og fjorden. I neste kapittel beskrives nærmere mulighetene for bedre tilgjengelighet og utnyttelse av områdene langs Steinsfjorden.

Steinsfjorden sett fra "Statoilstranda"

3.3 Bildet av Vik som sted "midt i mellom"

Forestillingene om Vik, basert så vel på fakta som på mentale bilder, er viktige for vurderinger om bruk og tilgjengelighet, og for tenkning omkring hva Vik skal være for hvem. Fortellingen om Vik inkluderer bildet av et sted *i relasjon til andre steder og regioner*.

Det som skjer, og ikke skjer, på Vik er langt på vei avhengig av forholdet til andre steder i kommunen. Tettstedet Sundvollen ligger bare 5 minutters kjøretur unna, og her er det blant annet oppvekstsenter (skoler og barnehager) matbutikk og hotell. Røysehalvøya, der Hole kirke ligger, er et relativt tett befolket bygdemiljø. Kommer en fra Osloregionen og skal til Røyse kjører en forbi Vik. Innerst på Røysehalvøya og om lag 10 minutter å kjøre fra Vik, ligger Helgelandsmoen, en nedlagt militærleir der det nå er hotell (Hotell General) og der et regionalt badeland nå er under bygging og blir ferdig høsten 2010. Mellom Vik og Helgelandsmoen ligger kommunens sentrale idrettsarena. Vik ligger altså geografisk og transportmessig midt i mellom andre viktige områder i Hole kommune.

I et mer regionalt perspektiv ligger Vik mellom byene Hønefoss og Sandvika, og mange pendler til disse byene i tillegg til at de er steder for handel, kultur- og fritidsopplevelser og aktiviteter.

Siden Vik ligger ved E16 mellom Oslo og Bergen er det også et tettsted som mange kjører forbi, og noen stopper ved, på sin vei opp mot Hallingdal eller Valdres, eller videre over til Vestlandet. Dette innebærer mye trafikk, både fritidstrafikk, nytte- og pendlertrafikk.

Viks geografiske beliggenhet er også en form for funksjonell beliggenhet. På den ene siden medfører dette at stedet tappes ved at innbyggere jobber, handler eller driver med fritidsaktiviteter andre steder. På den andre siden tilføres det noe ved at besøkende og tilreisende fra andre steder kommer til Vik/Hole eller stopper der på gjennomreise. En stedsutvikling vil søke å redusere lekkasje av personer og øke tiltrekning og stoppeffekt.

3.4 Bildet av veikrysset Vik

Når en ser Vik i fugleperspektiv eller kikker på et kart over Vik er det slående hvor mange veier som går på kryss og tvers på det lille stedet. Alle veiene deler opp landskapet i avgrensede arealer.

Påkjøringen til E16 fra Vik

Det mest slående er selvsagt hovedveien E16 som avskjærer bygda fra fjorden langs vannet, og som med av- og påkjøringer til Vik legger beslag på relativt mye areal. I tillegg bidrar de to bensinstasjonene, som ligger på hver sin side av veien, sitt til at Vik lett kan assosieres med et ”veikryss”.

Om Vik oppfattes som et veikryss vil avhenge av tilhørighet og hva slags bruk eller funksjon stedet har for den enkelte. Den som bare stopper for bensinfylling og pølsespising på vei til hytta på fjellet leser noe annet ut av stedet enn den lokale beboeren som pendler med bussen og er avhengig av gode parkeringsmuligheter.

3.5 Bildet av fremtidens Vik

Sentralt i arbeidet har vært å forme nære og litt fjernere framtidbilder: hvilke visjoner skal en ha for formingen av dette som skal være hjertet i bygda? Selv om det er forhold som kan legges til rette på kort sikt for å få et mer levende lokalsamfunn på Vik, er det også et mål å se utviklingen av Vik i et langsiktig perspektiv, 50 år framover. Hva inneholder bildene av det framtidige Vik?

I gruppearbeidene var et av målene å utforme visjoner for Vik, med tanke på hva man ønsket at stedet skal være om noen år. Visjonene fungerte følgelig som et redskap for å komme med konkrete innspill til hvordan visjonene kan bli realisert.

Følgende visjoner for Vik ble formulert:

- Å skape et levende sentrum på dag og kveldstid
- Tilbud skal være for alle aldersgrupper
- Vik skal innholde alle tjenestefunksjoner som et kommunesenter bør ha
- Estetisk opprusting - og fornying
- Bedre tilgjengelighet til omkringliggende grøntområder
- Styrke identitet (gjenskape noe av det som preger lokalsamfunnet)
- Barn og unge skal kunne bevege seg trygt mellom Sundvollen via Vik til Helgelandsmoen
- Vik skal ha et kulturhus/aktivitetshus i sentrum som er hjertet av Vik, med tilbud som dekker alle behov til barn og unge. Huset skal gjenspeile kommunens visjon om ”Eventyrlig fortid – eventyrlig fremtid”, og med motto om at ”alle skal med”.

Utenfor Vik formingsbarnehage

4 Stedsbruk: behov og funksjoner

Det andre elementet i sosiokulturell stedsanalyse er stedsbruk, og dette er nært forbundet med den fysiske utformingen av stedet. Fysisk planlegging, arkitektonisk utforming og landskapet rundt Vik får innvirkning på så vel trivsel, funksjonalitet og bruk. Derfor er det viktig å rette søkelyset på hva senterområdet og nærmeste omegn brukes til og av hvem. Det er ønskelig at Vik skal være både et godt bosted, sosial og kulturell møteplass, handels- og næringssted, arbeidsplass og besøkssted. Ikke minst er det ønskelig å tilrettelegge flere lokale kontorarbeidsplasser for dagens pendlere, for å styrke lokal tilhørighet. Dessuten er det kommunale og private tjenester som skole, bibliotek, kommuneadministrasjon etc på Vik. Visjonene som ble presentert sist i forrige kapittel rommer et slikt mangfold av funksjoner, behovsdekninger og aktiviteter som vil styrke muligheten for at Vik vil være et levende og livskraftig sted.

På ethvert sted er det ofte et mangfold av brukerinteresser. Stedsutviklere bør sørge for at bestemte brukerinteresser ikke kommer på kollisjonskurs med hverandre og at noen viktige brukerinteresser dermed fortrenses. Stedsbruken tjener imidlertid ofte sammenfallende interesser, for eksempel vil så vel innbyggere, kommunale myndigheter, næringslivet og foreningslivet ønske seg et senterområde med "liv og røre". Kartlegging av stedsbruk inkluderer det å identifisere forklaringer til at tilsynelatende gode arealer eller plasser ikke brukes i særlig grad eller slik det var tenkt.

4.1 Vik som bosted

Vik skal først og fremst være et godt sted å bo for alle befolkningsgrupper enten de er unge, eldre, barnefamilier, funksjonshemmede eller omsorgstrengende. Hvordan skal dette ivaretas i en stedsutvikling av Vik? Dette har vært et sentralt tema i gruppenes arbeid.

4.1.1 Boliger for ulike beboergrupper

Hole er en vekstkommune ⁴, og derfor vil behovet for boliger øke i årene som kommer, både for barnefamilier og nye innflyttere og for eldre og omsorgstrengende. Eldrebølgen som snart kommer vil gi et økt behov for omsorgsboliger i kommunen. I tillegg har kommunen behov for flere boliger for funksjonshemmede, slik følgende sitat fra gruppene beskriver:

De eldre, de hjelpetrengende og funksjonshemmede...de må vi legge til rette for. Hvis noe er god samfunnskultur så er det å ivareta deres behov. Det blir et kjempemessig behov for at de skal få en god tilværelse. De må ha gode offentlige tjenester og hjelp i sentrum av kommunen.

Pr. dags dato er det ingen områder i Vik som er regulert for nye boliger.

Et mål i stedsutviklingen av Vik er at de ulike beboergruppene ikke skal bo isolert fra hverandre eller isolert fra sosiale møtesteder og der det er ”liv og røre”. Særlig for mange eldre betyr det mye å ikke føle seg isolert.

Behov for omsorgsboliger

I dag består Vikstunet av 19 leiligheter, og Vik torg har 11 boliger. Det er først og fremst godt voksne beboere i disse leilighetene, dvs. at de om få år vil være i kategorien eldre. Spørsmålet er hvor utbyggingen av flere omsorgsboliger kan foregå og som tilfredsstillende ønske om å bo i nærheten av tjenester og handel, der folk i alle aldersgrupper ferdes.

⁴ Jfr Folkemengde pr 1. oktober 2009 og endringer i 3. kvartal 2009. SSB.

For å ivareta ønske om flere sentrumsnære omsorgsboliger, foreslås det at *tomta vis a vis senteret* (eiendom tilhørende Ottar Engebretsen) bygges ut til blant annet omsorgsboliger. Kommunen er nå i dialog med grunneier om å få omregulert tomta fra bolig til offentlige formål. Her foreligger det to forslag fra gruppene:

Den ene gruppa foreslår at det bygges terrassehus, med *omsorgsboliger* i 3 etasje. Disse vil få utsikt over landskapet og fjorden og få tilgang fra terreng rett inn fra baksiden. I 2. etasje foreslås *ungdomskafé*. I tillegg foreslås trimsenter, lege- og tannlegetilbud. Denne etasjen foreslås altså som et *helsesenter*. I underetasjen foreslås det *parkeringshus* som kan romme rundt 1000 biler og som har adkomst rett inn fra veien.

En annen gruppe foreslår at det bygges to nye bygg på dette arealet. Det ene bygget anbefales med dagsenter i første etasje og 10 omsorgsboliger for eldre i annen etasje. I det andre bygget foreslås det 5 omsorgsboliger for yngre funksjonshemmede, samt 5 avlastningsenheter for tilsvarende gruppe.

Argumentene for dette forslaget er at

Det å bo i Vik sentrum gjør at disse gruppene i større grad kan mestre dagligdagse ting. Slik gir verdighet og livskvalitet samtidig som det sparer hjelpeapparatet for oppgaver.⁵

Både omsorgsleiligheter og dagsenter er i tråd med sentrale føringer om utvikling av pleie- og omsorgstjenester, og denne typen tilbud ivaretar muligheten for å legge til rette for et godt hjemmetjenestetilbud.

Begge forslagene imøtekommer behov for flere boliger i bygda, samtidig som de vil sikre god livskvalitet og verdighet for eldre og andre med behov for omsorgsbolig som ligger sentralt både i forhold til tjenester, service, handel, kultur og sosialt liv.

Boliger til barnefamilier

Hole er en vekstkommune folk flytter til og Vik har også behov for *boliger til barnefamilier*. Dette har vært lite diskutert i gruppene, men ett av forslagene går likevel ut på å bygge boliger på *Biljordet*

⁵ Notat Gruppearbeid: Fritidstilbud og offentlige tjenester. 28.09.09

og ved *Viksenga*, og at Krokvika beholdes som landbrukseiendom. I tillegg er det nå forslag om ny reguleringsplan for *Reistadtomt* der det planlegges eneboliger og tomannsboliger på bakre del av tomta, og med næringsbygg ned mot dagens hovedvei.

Vik kommunesenter omkranses av store landbruksarealer og i arbeidet med stedsutviklingen av Vik vil utbygging versus verning av landbruksarealer være et sentralt tema. Bilitomt ble nevnt som eksempel. For at Bilijordet skal kunne utbygges kreves det at arealet omdefineres i revisjonen av kommuneplanen hvis dette området skal utnyttes både til boliger og til offentlige formål (skole, service-sentre, park- og idrettsformål etc).

Boliger ved Viksenteret

4.2 Vik som arbeidsplass

Blant innbyggerne på Vik er det mange dagpendlere, noe som for øvrig gjelder Hole kommune generelt. Rundt 60 prosent av de som er i arbeid pendler ut av kommunen daglig. Den korte avstanden til arbeidsplasser enten i Hønefossområdet, Bærum, Oslo eller i andre

nabokommuner er ideell, samtidig som Vik kan tilby mange av de godene som folk etterspør ved å bo ”på landet”.

Stadig flere arbeidsplasser er imidlertid ikke lenger avhengig av at arbeidstakerne er fysisk tilstede i bedriften hver dag, og fleksible løsninger gjør at det er mulig å kunne jobbe hjemmefra eller fra andre steder utenfor bedriften. I tillegg er det mange enkeltmannsforetak der kontoret er i hjemmet.

Et mål er å redusere ”lekkasjen” ut av bygda på dagtid ved å legge til rette for en ”lokal” arbeidsplass, som et mer attraktivt alternativ enn å ha arbeidsplassen hjemme. I tillegg er det et mål at slike kontorfasiliteter gjør det mer attraktivt for de som allerede driver for seg selv å benytte tilbudet. Kontorarbeidsplassene vil i tillegg til å kunne tilby kontorfasiliteter, også bidra til å skape et arbeidsmiljø, et fellesskap, som vil kunne ha positive synergier i bygda. En viktig effekt av en slik modell er at pendlingen, og dermed miljøbelastningene reduseres, i tillegg til stress i hverdagen.

En av gruppene anbefaler å tilrettelegge for *kontorfellesskap* i forbindelse med utbygging av Reistad-tomta der tomta nå foreslås regulert til kombinert bolig og eiendomsutvikling. (Nærmere om dette forslaget: se neste punkt.)

4.3 Vik som handels- og servicested

Når en skal utvikle Vik kommunesenter med tanke på handel og service er det viktig å se utviklingen i forhold til hva kommunen har av tilbud andre steder. Hvordan bør Vik være i forhold til de andre tettstedene i kommunen?

I temagruppene kom det fram forskjellige syn på hvordan Vik bør utvikles i forhold til handel og service. Noen mente at Vik *ikke* bør tenkes som et handelssenter. Til det er beliggenheten ikke gunstig fordi Hønefoss med alle sine tilbud ligger relativt nær Vik; ca. 10 minutters kjøring med bil. En utvikling til et handelssenter vil også ødelegge stedet Vik, og kommunen har for lite areal, er det noen som mener.

Det foreslås istedet at Vik bør innholde de funksjonene som det bare er en av i kommunen slik som legesenter, kommuneadministrasjon, sosialtjenesten etc. Andre tilbud som

barnehager og ungdomsklubber bør finnes også i de andre tettstedene i kommunen fordi dette er det alltid behov for i nærmiljøet. Et konkret forslag er å *utvide legesenteret* og få bedre helsetjeneste i Vik senter.

Et motsatt ønske er å *utvikle Vik som handelscenter*, ved blant annet å bygge ut Reistadtomt mellom Viksåsen og Statoilstasjonen. Det er pr. november 2009 i gang forslag til reguleringsplan for tomte, med boliger i bakre del og næring mot veien. Boligene er tenkt som eneboliger eller tomannsboliger.

Vik Torg: stedet for handel og servicefunksjoner

I forslag til hva næringsdelen skal omfatte ligger at bilforretningen flyttes fra senteret og opp til et nytt næringsbygg på Reistadtomt for å frigjøre plass i senteret på Vik Torg til detaljhandel med mer typiske sentrumsbutikker som klær, sko, interiør, hobby, blomster, bakeri etc. Det er videre behov for en trelasthandel og utstysbutikk som foreslås lagt inn i næringsbygget. Det ble også uttrykt ønske om en større matbutikk i det nye næringsbygget, gjerne en kjede som for eksempel Meny eller Ultra, samt en ”fast-food” restaurant for folk i farta. I tillegg foreslås et minipolutsalg.

Minipol er imidlertid avhengig av godvilje fra sentralt hold som bestemmer utsalgenes plassering.

I dette området er det også diskutert om det bør etableres et kontorfellesskap, med tilrettelegging for IKT og felles servicetjeneste etc. for de som har hjemmekontor. Det ble også foreslått å drøfte muligheten for å knytte en barnepark til dette anlegget, slik at det blir lettvinnt å benytte lokalene også for de som har små barn hjemme. Utfordringene med dette forslaget er at det kan bli for dyrt å drifte, hvem vil ”binde seg” til en slik løsning, skal det være ”stikke-innom” e.l.

Målgruppen for disse forretningene i et ”øvre Vik” skal være hytteturistene som kjører forbi på vei til hytta. Det er få eller ingen tilsvarende butikker lenger oppover dalførene som ivaretar hyttefolkets behov for ”nyttige ting til hytta”.

Hyttefolket skal komme seg ut av byen så fort som mulig uten å tenke på å måtte handle. Så skal de stoppe på Vik, og kunne kjøpe alt de behøver til hytta

Arealet mellom senterbygningene

4.3.1 Opprusting av senterområdet – tilgjengelighet og estetikk

Butikksenteret på Vik – Vik Torg - fungerer i dag som nærsenteret for bygdefolket, der folk stikker innom for å handle det de trenger i det daglige. Senteret har imidlertid stort potensial for å bli mer innbydende og attraktivt. Den fysiske bygningsmassen som preger Vik handelssenter i dag gir i følge arbeidsgruppene liten fleksibilitet og muligheter for å utvikle senteret til et mer attraktivt sted rent fysisk. I følge informantene er husene bygget ut trinn for trinn og mangler derfor en sammenheng. Estetikken får strykkarakter, slik følgende sitat illustrerer:

Vik Torg, det er en katastrofe, så uoversiktlig!

Bygningene har fått forskjellig arkitektonisk preg og kunne vært bedre utformet, og det savnes en heltlig arkitektonisk sammenheng.

Det ble bare noen boliger og en butikk...det ble litt tafatt.

En av begrunnelsene for utformingen av bygningene på senteret er arealknapphet. Derfor ble det den gang bygget i høyden og relativt tett. En av utfordringene er å få nok arealer til å utvikle sentrum til en helhet. Samtidig var det kanskje ikke klare mål om hva man ønsket for Vik da senteret ble bygget:

Vi har vært altfor lite klare på hvordan vi ønsker å utvikle Vik. Det har vært altfor mye utbyggerne og deres ønsker. Nå må vi finne ut hva vi ønsker å bruke de ulike arealene til...at vi har en klar målsetting på bruken av arealer

Det foreslås at det opprettes et *sentrumstyre* som får ansvar for å koordinere og styrke vedlikehold av senteret. Et slikt felles organ kan bestå av representanter for beboere, Vikstorget, Kiwi etc. Konkrete forslag for å gjøre senteret mer attraktivt er *beplantning* utenfor, og å sikre bedre tilgjengelighet til senteret for rullestolbrukere. Det er også et mål å få et mer *enhetlig fargevalg* på bebyggelsen i Vik. Slik det er nå harmonerer ikke fargene på bygningene.

Universell utforming rundt senteret

For at sentrumsområdet utenfor skal bli mer brukervennlig og innbydende er det behov for mer *utebelysning*. Sentrumsområdet har mange mørke steder som gir et utrivelig inntrykk og som for noen fremstår som utrygt. I tillegg er det behov for å legge til rette for bedre tilgjengelighet i uteområdet ved parkeringsplassen. Her foreslås det at kantsteiner og andre fysiske hindre fjernes.

På rullebrett på baksiden av butikkssenteret i Vik

Et mål med stedsutvikling i Vik er å øke bruksvennligheten i sentrum og få mer liv og aktiviteter i sentrumsområdet. For å ivareta større brukervennlighet, foreslås det å anlegge en *overbygd "gate"* mellom dagens senter og et ønsket kulturhus / kultursenter der barneskolen ligger i dag. Denne gaten vil forbinde de to "sentrene" på en naturlig måte, i tillegg til at tilgjengeligheten blir optimal for alle brukergrupper i all slags vær når man kan gå under tak.

Parkeringsforholdene

Parkeringsforholdene i sentrum av Vik viser seg i dag å være uoversiktlig og gir et rotete inntrykk, særlig i området foran senteret. Innkjøring til senterområdet vurderes som trafikkfarlig

fordi dette også er innkjøringen til skoleområdet. I tillegg er det behov for flere parkeringsplasser i dette området. Det foreslås derfor å utvikle parkerings- og trafikkarealer på østsiden av senteret. Dette området vurderes som godt egnet for å lette tilgjengeligheten og for å bedre brukervennligheten til senterområdet. Det vil også redusere trafikkfaren. Fra en av gruppene anbefales det å bygge parkeringshus med plass til 1000 biler i kjelleren på et eventuelt nybygg på Engebretsen-tomta vis-à-vis senteret.

I tilknytning til senteret er det behov for egne parkeringsplasser for funksjonshemmede, samt at det settes av plass for ambulanse og til legekantoret.

Vik har heller ikke nok plasser til pendlerparkering, og det foreslås også at det settes av større areal til kollektivtransport. Plassen rundt bussoppet foreslås rustet opp, med blant annet nye *buss-skur*.

4.4 Vik som rekreasjonssted

Vik har en unik beliggenhet som gir muligheter for ulike typer rekreasjon og friluftsliv. Kultur- og naturlandskapet som omkranser Vik innbyr til turer både sommer og vinter, og Steinsfjorden gir flotte muligheter til både båtliv, bading og fiske.

4.4.1 Strandsonen nærmest sentrum

Fjordvika

Lokalbefolkningen setter stor pris på de mulighetene som Steinsfjorden gir. Både båthavna og strandsonen er en idyll som brukes mye, og fjorden har stor betydning for både bading, båtliv og fiske. Ikke minst er Steinsfjorden kjent for sitt krepsefiske på høsten, og vinterstid kan en se ivrige isfiskere til langt ut på senvinteren, lenge etter at åpne råker kan observeres ved utløpene.

Tenk om vi hadde fått laget en park ved vannet!

Et langsiktig ønske er å opparbeide en park ved vannkanten. En park vil kunne være et sosialt møtested for folk i alle aldre, og vil fremme trivsel og tilhørighet til bygda. Parken kan inneholde både grønntanlegg og arealer for strandaktiviteter, for eksempel

strandvolleyball. Dette er imidlertid en visjon på lang sikt. På kort sikt kan det gjøres små grep med å tilrettelegge for bruk ved *opprensning av bunnen*, og *benker og bord* på gressletta i Viksbukta. Et hovedmål er imidlertid å øke tilgjengeligheten ned til plenområdet med asfalterte gangveier for rullestolbrukere og barnevogner.

Våtmarksområdet har i dag et rikt fugleliv og området brukes derfor også i undervisningen i skolen. Skoleklasser benytter området for ”å forske på” hva som finnes i våtmarksområdet. Derfor foreslås det *informasjonsskilt* om for eksempel fuglelivet. Skiltingen vil også være nyttig for folk flest, ikke bare for skoleelevene.

Et annet forslag er også å sette opp en *fontene ute i vannet*. Denne vil både ha en estetisk og en praktisk funksjon ved at den ville rense opp vannet ved kontinuerlig å tilføre oksygen. I dag er det mye mudder i bunnen og vannet blir fort grumsete. I tillegg vil en fontene bidra til å skape nysgjerrighet, flere vil stoppe på Vik og en fontene vil tilføre Vik noe spesielt som ikke alle steder har.

Et mer omfattende tiltak, og som delvis står i motsetning til de øvrige forslagene om å utnytte våtmarksområdet bedre, er å *fylle ut noe av Viksbukta* med steinmasse fra nye veianlegg (i forbindelse med utbygging av ny E16). Dette forslaget vil innebære et større og mer innbydende strandområde i Vik, påpekes det.

Fordi Vik har en identitet mot Steinsfjorden, er et forslag å integrere sentrum mer med bukta og fjorden gjennom å åpne for at vannet føres inn via *kanaler* som går inn mot sentrumskjernen.

Statoilstranda

Statoilstranda er naboarealet til Viksbukta, og strandsonen nedenfor Statoilstasjonen har i dag blant annet småbåthavn og er et attraktivt område for rekreasjon. Båtlivet skal ivaretas og sentraliseres på Vik. Det foreslås også å tilrettelegge bedre for båtfolket, for en bedre *småbåthavn* der man kan fylle drivstoff, ha toaletter og et sted å tømme. Et forslag er også å skille mellom padlere / roere og motorbåter innved land. Det er planlagt at båthavna skal utvides med 120 båtplasser.

Statoilstranda vil i tillegg kunne bli et mer tiltrekkende sted med flere benker og bord, tilrettelagt for grilling og for fysiske

aktiviteter. Siden en del ungdom disponerer egen båt og er mye på fjorden, er området her mye brukt før og etter båtturer.

Statoilstranda ved Steinsfjorden

E 16 – en utfordring

Utfordringen for bruken av fjorden og strandområdet i dag er at fjorden avskjermes fra resten av bygda med E 16. Denne hovedfartsåren legger begrensninger på bruk og tilgjengelighet selv om det finnes direkte adkomst via underganger. Nå er det altså et stort ønske om å ta tilbake område ved vannet og gi bygda tilbake ”nærheten til fjorden”.

Området nedenfor veien har et stort potensial for å bli et godt sted å være for både unge og eldre. En av forutsetningene for å få det til er at hovedfartsåren blir lagt utenom vika, i en ny trasé eller at veien blir lagt i tunnel dersom det blir 4-felts vei i samme trasé som i dag. På den måten kan det åpnes opp for et attraktivt rekreasjonsområde for hele befolkningen. I tillegg reduseres støy og trafikk.

For å få til en ønsket utvikling av Vik må først Vegvesenet og kommunen fatte vedtak for ny veitrase og få det inn i plandokumenter, slik at utviklingen blir forutsigbar. Det er nå satt i gang en planprosess. I følge kommuneadministrasjonen legges planprogrammet for alternative veitraséer ut på høring juni 2010.

E16 – en barriere mellom Vik sentrum og fjorden

4.4.2 Turmuligheter i nærområdet

Den nære tilgjengeligheten til turmuligheter som nærområdet til Vik har, som i Viksåsen og Gjesvalåsen, bidrar til å styrke kommunesenteret Vik som et attraktivt bosted og bør derfor innlemmes i vurderingene.

Om vinteren prepareres det ca 50 km lang *skiløype* på kryss og tvers i bygda. Det foreslås mer lys i skiløypene både ved jordene og ved skibakken. Det er viktig å ivareta og sikre tur-korridorene, samt å sikre korridor sentrum – fjorden.

Det ligger imidlertid potensial for å styrke kvaliteten og tilgjengeligheten til naturområdene. For å få til dette er det viktig å sikre avtaler med grunneiere. I tillegg kan enkle grep som merking

og kvisting, og få på plass benker og eventuelt bord på egnede plasser være overkommelige tiltak til å bedre kvaliteten. Et mål er blant annet å gjøre tilgjengeligheten til Viksåsen, Gjesvaldåsen og fjorden mer tydelig med nye stier (snarveier) og bedre skilting.

Denne høsten (2009) er det i ferd med å etableres en *fjordsti* fra Halvdanshaugen på Stein gård langs vannkanten til Vik, og med en fortsettelse videre langs vannet og over jordene ved Gjesvoldåsen tilbake til Vik (en rundsløyfe). Hytteeierne ved fjorden er positive til dette, og det gjenstår bare forhandlinger med et par grunneiere. Planen er at det skal etableres en 15 m bred sone langs vannet til allmenn ferdsel, men det betyr ikke at stien er ment å være 15 m bred. Hensikten er å etablere en sti som merkes og skiltes, og som går i det eksisterende terrenget, men med tilrettelegging i form av kvisting og rydding.

En opparbeidet fjordsti forelås også fra Vik til Garntangen. Denne stien vil antakelig være vanskeligere å få gjennomført fordi den kommer i konflikt med våtmarksområdet på Vik og vil gå gjennom verneområde for geologi. Fylkesmannen vil kunne ha motforestillinger mot dette forslaget.

Det er et mål at turstiene skal være universelt utformede, det vil si tilgjengelig for alle, i tråd med bestemmelser i Viks kommuneplan om at alle tiltak skal være universelt utformet. Det kan imidlertid by på problemer å få til dette 100 prosent i enkelte områder, særlig i strandsonen.

Utfordringen med arbeidet for å tilrettelegge for bedre turveier og bruk av utmarka er at store arealer er båndlagt til landskapsvernområder. De fredede områdene rundt oppleves også til en viss grad som hindringer for bruk:

Har så mye freda natur her. De (barn/unge) blir ikke oppfordra til å bruke den. Det er litt ulik grad av fredning. Noe er så freda at du ikke får plukke blomster. Eller kongler. Eller klatre over steingjerder. Det er veldig sårbart". Det fortelles at barnehage og skole er bundet til å bruke bare noen små arealer i skogsområdet. Det går en del stier der som er bra merka, og ungene løper på stiene.

4.5 Arenaer for spesifikke fritidsaktiviteter

I tillegg til å kunne benytte og utnytte naturen i området rundt Vik er det behov for mer tilrettelagte *arenaer for fritidsaktiviteter* som inngår i ikke-organisert fritidstilbud, særlig mot barn og unge. Tilbudene skal være lavterskeltilbud for alle, både som et supplement til de som har organiserte fritidsaktiviteter og som et tilbud til de som ikke har en organisert fritid. Det er følgelig viktig å legge til rette for gode sosiale møteplasser. Dette er dessuten viktige tiltak i et folkehelseperspektiv.

Grøntområdet ved Steinsfjorden der fjordstien planlegges

Gruppene kom med følgende forslag på slike arenaer:

- Islagt bane ved Vik barneskole med høytaleranlegg og musikk, og med lys. En skøytebane i sentrumsområdet vil være et tilbud for alle, men særlig viktig for ungdom. En slik skøytebane vil kunne bidra til å stoppe ”lekkasjen” til Hønefoss blant de yngste ungdommene, og vil kunne bli en attraktiv møte- og aktivitetsplass i Vik sentrum vinterstid. Utfordringene med denne typen anlegg er islegging, drift og

vedlikehold, i tillegg til finansiering. Arealet finnes, men den eksisterende grusbanen må rettes opp for at den skal kunne islegges. Kommunen har pr. dato ikke vanningsvogn.

- Skatepark er etterspurt, særlig blant de unge, noe som også en brukerundersøkelse i kommunen viser. Skateparken foreslås lokalisert på tomte ved siden av pendlerparkeringen, mot dagens hovedveitrase. Dette området vurderes som godt egnet blant annet fordi den ikke har naboer som vil bli forstyrret av ”hjulstøy”. En skatepark vil være et viktig møtested for ungdommen, et sted de vil kunne ha ”for seg selv”. I tillegg til å være et sted der barn og unge kan dyrke sine skateinteresser, vil et slikt sted være en sosial møteplass som fremmer fysisk aktivitet, et mål i folkehelsesatsingen.
- Aktivitets- og lekeområde for barn i ulike aldersgrupper i sentrumsområdet (mellom senteret og skolen), med blant annet klatrevegg og ballbinger. Dette inngår også som et mål om mer fysisk aktivitet for barn og unge i fritida, og som tilrettelegger for impulsiv og ikke-organisert aktivitet. Et lavterskeltilbud til barn i alle aldre.
- Idrettbanen rustes opp og gjøres attraktiv som aktivitets- og møtested både på dagtid og kveldstid
- Tennisbane foreslås etablert på en del av dagens fotballbane som ligger ved skolen.
- Treningscenter for ungdom i tilknytning til kulturhuset eller til det nye bygget ved senteret

Klatrestativ og ballbinge nedenfor skoleområdet

I tillegg til de foreslåtte aktivitetsarenaene kan kommunen tilby både idrettslag (Holeværingen), speider og kulturskole for barn og unge. I tillegg kommer svømmehall og badeanlegg på Helgelandsmoen høsten 2010.

Aktivitetene ligger spredd over hele kommunen, fra Sollihøgda og Sundvollen til Røyse og Helgelandsmoen, noe som gjør tilbudene sårbare for de unge som er avhengig av å bli kjørt til aktivitetene. For eksempel har idrettslaget mye trening på uteområdene ved Vik skole i tillegg til at de bruker gymsalen, og trening foregår også på ungdomsskolen. Det meste av treningene foregår imidlertid i idrettshallen på Svendsrud som ligger ca 6 km utenfor Vik.

Uteområdene ved Vik barneskole

Det foreslås å opprette en ”ruslebus” som kan ta med seg barn og unge og bringe dem mellom de ulike aktivitetsanleggene. En slik ordning vil avlaste foreldrene og gi barn og unge et trygt tilbud, samtidig som dette vil kompensere for spredt lokalisering av anleggene i kommunen.

4.6 Vik som sosialt møtested for alle

Det er viktig å tydeliggjøre Vik som et sosialt møtested. Hjerter i bygda er ikke bare fysiske steder med ulike funksjoner. Det er også viktig at det sosiale, kollektive limet ivaretas. Folk skal få en følelse av å høre til gjennom å bruke de tilbudene som er på stedet. Det er derfor viktig med blanding av tilbud og blanding av brukergrupper for å skape et levende lokalsamfunn. Det som særlig savnes blant befolkningen på Vik er å få til gode sosiale møteplasser som ivaretar folks behov og interesser, og som er inkluderende for alle.

Under kategoriene sosiale møteplasser inngår det en rekke ulike typer og funksjoner. Det kan handle om alt fra små plasser utenfor butikken, et par benker i en grønn lunge, eller en park som innbyr til uformell kontakt, til tilrettelagte arealer som er ment til en bestemt målgruppe som for eksempel kafé for ungdom.

Av uformelle møtesteder ligger det potensial for å bearbeide området rundt senteret. En utfordring er imidlertid at uteområdene rundt senteret store deler av dagen ligger i skyggen. Både bolig- og forretningsbyggene som ble oppført i sentrum av Vik oppleves som for høye og bygget for tett i forhold til tilgang på sol. Det er følgelig er stor utfordring å utvikle gode møtesteder og uterom som gir de kvalitetene som befolkningen etterspør i dette området, ikke minst når det gjelder sol og lys.

Forslag til uformelle møteplasser i Vik:

Jeg brenner for å få sola inn i de åpne plassene”. En av de få tomtene som har ettermiddagssol er tomta vis-a-vis senteret, Steinsbuplassen (tomta til kommunen). Ett av forslagene handler om å etablere et hyggelig torg, ”Solplassen”, som kan brukes av alle. I den forbindelse foreslås også veien forbi senteret omgjort til en miljøgate, slik at torget blir en naturlig del av området. Torget vil ivareta folks behov for et hyggelig og uformelt sted å slå seg ned i sommerhalvåret. Torget vil skape trivsel og bidra til å trekke til seg folk til sentrum av bygda.

En lite brukt torgplass

Dette forslaget kommer imidlertid i konflikt med et annet ønske for tomta. Tomta ønskes også regulert til offentlig formål (omsorgsboliger) og parkeringsplasser fordi kommunen har behov for flere omsorgsboliger. Kommunen er pr. november 2009 i forhandlinger for å få omregulert tomta for utbygging. Et spørsmål som eventuelt kan vurderes er om tomta kan unyttes til både omsorgsboliger og torg.

Kaféen i senteret brukes i dag som et møtested. Blant annet møtes ”gutteklubben” der (voksne karer) og kaféen kan blant annet tilby take-away kinamat som lokalbefolkningen benytter seg av. Om sommeren sitter mange utenfor kaféen, særlig på lørdag formiddag. Et forslag er å legge bedre til rette for hyggelig uteplass utenfor kafeen så det blir mer attraktivt å sitte der.

Et annet forslag til sosial møteplass er et innendørs torg, en ”*Vinterhave*” eller ”*Glasshus*”, som etableres i arealet mellom de to senterbygningene. Dette åpne rommet fungerer i dag som et ”mellomrom” mellom bygningene, men som ikke er særlig innbydende å slå seg ned i og brukes i svært liten grad. Vinterhaven foreslås som et innebygget rom med glasstak og glassvegger, med mye planter, stoler og småbord, og med en liten kafédisk der det vil være mulig å kjøpe seg en kaffekopp og noe å bite i. Vinterhagen kan også benyttes til kulturaktiviteter, underholdning etc.

Hensikten med å sette i stand arealet er blant annet å trekke til seg folk til senteret og til sentrum av bygda, og å skape trivsel og et samlingspunkt både for beboere og for besøkende til senteret. Etablering av vinterhagen bør sees i sammenheng med kafeen i senteret slik at disse kompletterer hverandre og ikke konkurrerer.

Butikksenteret på Vik

Dagsenter

Vik har også behov for et *dagsenter* for eldre. Denne gruppen av befolkningen i Vik mangler en møteplass og et sted å være på dagtid der de kan møtes for ulike formål, både for å treffe andre og for å kunne få informasjon, opplæring og kulturimpulser. Ikke minst vil et dagsenter kunne være et sted for forebyggende helsevirksomhet for eldre.

Et dagsenter vil også kunne benyttes for utviklingshemmede og for funksjonshemmede som et tilrettelagt møtested, der disse gruppene får disponere egne tider / ukedager. Som tidligere vist blir det foreslått å etablere dagsenter i forbindelse med bygging av nye omsorgsboliger.

Ungdomshus / aktivitetshus

I stedsutviklingsprosjektet er barn og unge et satsingsområde. Selv om kommunen kan tilby ulike aktivitetstilbud til barn og unge, er det et begrenset tilbud lokalisert rundt Vik og mange ungdom reiser ut av kommunen for å oppsøke steder med tilbud for ungdom eller til steder der ”det skjer” noe. Fra Utekontakten i Hønefoss kommer det bekymringsmeldinger om unge ungdom som er ute i Hønefoss og som hører hjemme i bl.a. Vik, og som

ikke fanges opp av andre tilbud på hjemstedet. I kommuneplanen er barn og unge et satsingsområde, og Vik står sentralt for å tilrettelegge for dette. I kommunens innbyggerundersøkelse fra 2008 kommer tilfredshet med tilbud til barn og unge relativt dårlig ut sammenlignet med for eksempel kommunens tilbud til pleie og omsorg (Hole kommune, Innbyggerundersøkelsen 2008, TNS Gallup).

Fra temagruppene ble det særlig satt fokus på aktivitetshus for barn og unge. I ett av forslagene kombineres tiltak for ungdommen med et felles kulturhus for alle i bygda med ulike typer aktiviteter, lokalisert i sentrumsområdet (nærmere omtalt i pkt. 4.7).

I andre forslag anbefales det å spre formål til ungdomsaktiviteter og ikke samle alt på ett sted. Ett av forslagene er å legge et aktivitetshus for ungdommen i grenseområdet mellom Reistadtomt og naboeiendommen, i nærheten av dagens ungdomsskole.

4.7 Vik som kultur- og kunnskapssted

Vik utmerker seg særlig med kulturskolen som er svært populær og som tiltrekker seg barn og unge fra hele kommunen. I tillegg har Vik en unik kulturarv både med eldre og nyere historie. Dette kan brukes mer aktivt i stedsutviklingsprosessen for å styrke særpreg, stedstilhørighet og stolthet av bygda.

Biblioteket styrkes

Biblioteket på Vik er et viktig kulturtilbud i kommunen, og det foreslås at det utvides og videreutvikles og sikres som kulturarena. Biblioteket vil kunne være et naturlig midtpunkt for en mer aktiv formidling av kunst og kultur. Det foreslås at biblioteket også bør inneholde utstillingsrom for lokale historiske samlinger slik at formidling av den lokale kulturarven sikres. Det vil egne seg godt som møteplass for lokalhistorielaget og andre lokale foreninger.

På kort sikt kan dagens bibliotek utvides med et par rom (hvis mulig innenfor gitte fysiske strukturer), på lengre sikt bør biblioteket inngå som del av et kulturhus (se forslag nedenfor). Et av forslagene er imidlertid å flytte biblioteket til Vik torg.

Fra barneskole til kulturhus?

Barneskolen ligger i dag på en av de mest attraktive tomtene midt i Vik sentrum, med store utearealer. Selv om skolen fungerer bra slik den er i dag er den nå 50 år, og i et langsiktig perspektiv vil skolen snart være for gammel. Det er også spørsmål om skolen etter hvert kan tilby de undervisningsfasilitetene som dagens skoler krever, og det pekes på at det allerede i dag er dårlig med for eksempel spesialrom og fellesrom. Når det gjelder uteområdene ble det diskutert om skolen alene har behov for så store arealer.

I ett av fremtidsscenarioene ble det foreslått at den gamle barneskolebygningen blir endret til kulturhus, med beliggenhet ”midt i bygda”. Kulturhuset blir et sted som alle deler av befolkningen kan ta i bruk og som kan romme *bibliotek, frivillighetssentral, bok-kafé* som drives av ungdom eller eldre, *internett-kafé og ungdomsklubb/ ungdomskafé*. For å tilfredsstille behovet for tiltak for ungdom foreslås det aktiviteter som musikkrom, tilbud om leksehjelp og filmklubb.

Fremtidens kulturhus?

Den eksisterende aulaen i skolen kan tas i bruk som *konsertsal og til teater*. Kulturhuset kan også brukes til *opplærings- og kursvirksomhet*,

og det vil kunne bli mulig å trekke til seg ekspertisen til Vik for en forestilling, foredrag, kursledelse og lignende. I dag reiser folk ut av bygda, gjerne til Sandvika, for å gå på kurs. I tillegg foreslås det at *kulturskolen* får sine lokaler i det nye kulturhuset.

En del av dagens utearealer i tilknytning til kulturhuset kan benyttes til *torg* (for eksempel ved dagens fotballbane) og til parkeringsplasser i indre del av uteområdet. Et kultursentrum vil skape liv og aktivitet i sentrum og fungere som en viktig møteplass.

ReMida-senter

Et nytt tilbud som også foreslås er å etablere et *ReMida-senter* etter modell fra Trondheim kommune. ReMidasenter er en gjenbruksarena for kreativt gjenbruk av materialer der barn og unge kan komme innom å lage ting for en billig penge. Materiale som kommer til ReMidasenteret kan også benyttes av barnehagene og skoleklasser til estetiske fag, og vil være særlig egnet for kulturskolen som kan benytte senteret til å lage kostymer og rekvisita til oppsetninger etc. ReMidasenteret vil dessuten bidra til å styrke en miljøvennlig holdning og praksis, og man sikrer tilgang på gode og billige materialer til kreativ utfoldelse.

Nye skoler i et langsiktig perspektiv

I ett av forslagene om å ta i bruk hele barneskolen til kulturhus for alle befolkningsgrupper ligger det at barneskolen må flyttes, enten ut av sentrumsområdet eller bygges ny på jordet over veien, nedenfor Herredshuset (Bilijordet). Dette er eventuelt noe som må utredes på lang sikt og som krever omfattende planlegging.

Et mindre drastisk alternativ som foreslås er at barneskolen blir tatt i bruk til flere aktiviteter enn i dag, på ettermiddag og kveld som et flerbrukshus og med tilbud for forskjellige befolkningsgrupper. En utfordring med å ha et flerbrukshus med skole om dagen og for allmennheten utenom skoletid er at det lett kan oppstå uklarheter knyttet til ansvar for drift, vedlikehold og rydding. Et annet dilemma er i hvilken grad klasserom og andre undervisningslokaler egner seg som for eksempel "klubblokaler" til ungdom om kvelden eller til kafé for eldre. Alt fra elevenes eiendeler, møbler (pulter) og møblering til lysforhold vil lett komme i konflikt med behov som dempet belysning, mye sofaer etc. Denne løsningen er imidlertid et mindre "drastisk" alternativ som kan gjennomføres innen et kortere tidsperspektiv.

En annen løsning som også inkluderer forslag om at barneskolen omgjøres til kulturhus, er å endre dagens *ungdomsskole* oppe på Viksåsen til barneskole, og at en ny ungdomsskole bygges på Biljordet. Nedenfor skolen, foreslås det å etablere park, og med parkeringsplass langs veien ved parken.

Forslaget om å trekke ungdomsskolen ned mot sentrum av Vik begrunnes med å ivareta den naturlige kontakten mellom generasjonene, der unge og eldre kan ha samme ”myldrearena” i og utenfor senteret. På den måten skapes det også mer liv i sentrumsområde. Men dette forslaget innebærer at barneskolen flyttes *ut* av sentrumsområdet.

Disse forslagene tenkes eventuelt langt fram i tid. For å få gjennomført disse endringene kreves en omfattende planlegging, omregulering av arealene, utredning og politisk enighet i kommunen. I tillegg ligger det store finansieringsbehov for å få til et kultursentrum og nye skoler uansett hvilket alternativ som velges.

Kulturskolen

Kulturskolen på Vik har et bredt tilbud til barn og unge i kommunen, og er godt kjent også utenfor Hole. Det fortelles at alle skolebarn i Vik er tilknyttet kulturskolen, i tillegg kjøres barn fra nabokommunene til Vik for å delta i det som kulturskolen kan tilby. Kulturskolen kan tilby kor, sang, drama og undervisning i musikkinstrumenter.

Utrolig bra! Alle er innom der. Det er blitt et kvalitetsstempel i Hole kommune.

Dagens kulturskole har imidlertid svært dårlige kår, med for trange lokaler og for liten plass i forhold til behovet både for elevene og ikke minst for de ansatte. I tillegg preges lokalene av slitasje og mangler, blant annet er fuktskadene et problem for innemiljøet. De dårlige forholdene går ut over kvaliteten på tilbudet og det skaper store frustrasjoner hos de ansatte.

Det er krise i forhold til arbeidsro og konsentrasjon, og sykmeldinger er ikke langt unna

Hvor skal kulturskolen lokaliseres?

På kort sikt ble det foreslått å ta i bruk Tronrudbygget som rommer rundt 300 kvm og som ligger 5 km utenfor Vik. Dette vil i følge de ansatte være et godt egnet lokale. En av ulempene ved en slik løsning vil være at denne aktiviteten for barn og unge flyttes ut av sentrumsområdet som en gjerne vil skal utvikle seg til å bli et hjerte i bygda, og på den måten bidrar til et mer ”dødt” sentrum. Formannskapet i kommunen gikk i november 2009 i mot å leie Tronrudbygget til dette formålet, og foreslo som alternativ at nåværende nabobygning av kulturskolen også ble tatt i bruk. Dette forutsetter at huset blir satt i stand.

Barnehagen

Hole kommune har full barnehagedekning. I Vik ligger det tre barnehager med plass til ca 140 barn. En er plassert i sentrum av bygda og to i utkanten av sentrum ved Løken. Vik barnehage holder til en bygning som er gammel og som er i dårlig teknisk stand, med blant annet gamle rør og gammelt elektrisk anlegg. For at barnehagen skal fungere som et godt sted for barna å være, og med tilfredsstillende inneklima som ikke fremmer allergier og helseproblemer, samt fungere som en god arbeidsplass, bør barnehagen gjøres noe med. Leiekontrakten på bygget går ut i

2015, og før dette tidspunktet bør det foreligge en avklaring om bygget skal rehabiliteres, bygges nytt eller om barnehagen skal flyttes.

Også barnehagen foreslås bygget ny på jordet nedenfor Herredshuset, der det også foreslås ny barneskole *eller* ny ungdomsskole.

4.8 Vik som besøkssted

Mange steder og regioner har de siste årene merket en skjerpene konkurranse om å få positiv oppmerksomhet for å tiltrekke seg turister og besøkende til stedet. Det handler om å profilere seg som et attraktivt sted som er verdt å besøke (Vestby og Skogheim 2010:105). Vik er i stor grad avhengig av å profilere seg gjennom Hole kommune for å tiltrekke seg turister.

Vik har flere attraktive egenskaper, ikke bare som bosted. For det første ligger bygda ved en hovedfartsåre som fører folk til fjells eller over til vestlandet via Hallingdal og Valdres. Dessuten er stedet en regional gjennomfartsrase for Ringerike, Jevnaker og deler av Hadeland. For det andre omkranses bygda av et vakkert kultur- og naturlandskap som både er attraktivt som rekreasjonsområde og som historisk veiviser. Disse egenskapene kan utnyttes i forhold til turisme og reiseliv.

Hvorfor skal folk reise for å besøke Vik eller stoppe der før reisen går videre? Naturbruk og rekreasjon er en hovedgrunn: her kan de bade, gå turer, fiske, og kanskje leie båt/kano for å komme seg ut på fjorden. Kulturhistorien kan være en annen grunn dersom den løftes tydeligere fram. For eksempel var Olav den hellige født i Hole, noe som bør brukes opp mot jubileet som skal arrangeres om få år (2011). Kommunen har fått henvendelse fra Granavollen på Hadeland som ønsker å samarbeide om pilegrinsleden fra Bønnsnes. I tillegg bør dikteren Jørgen Moe vies mer oppmerksomhet gjennom skilting. Flere steder drives gårdsturisme med blant annet butikk, selvplukk, salg av blomster, bær og grønnsaker. Det finnes også flere kunstgallerier i Hole som bør vies større oppmerksomhet.

Selv om det er mange som kjenner til den spennende geologihistorien i området, med de rike fossilene og med verdens

største sjøskorpion funnet nettopp i dette området, er dette vel verdt bedre skilting og formidling for reisende.

En av de store attraksjonene i kommunen er *Krokskogfestivalen* som arrangeres over flere augustdager hvert år. Festivalen er et stort arrangement som tilbyr både konserter på forskjellige steder i kommunen, kulturvandring, forestillinger og fjordcruise. Krokskogfestivalen kan antakelig brukes mer bevisst i profilering av Vik som en attraksjon i forhold til stedsutviklingsprosjektet.

Dagsturisme kan bli et eget satsingsfelt der det kan lokkes med kulturhistorisk rute fra Vik og mot Røyse-halvøya. Her kan også utvalg av lokal tradisjonsmat og eventuelle kunst- og håndverksutvalg inngå. Skiltingen bør ha fokus på hele området.

Avkjøringen til Vik preges av to bensinstasjoner

Ved å tilrettelegge for å tiltrekke seg flere turister til Vik, enten de er på gjennomreise eller de er dagsturister, vil dette på sikt både kunne gi økonomisk gevinst, og bidra til å styrke bygdas identitet som besøkssted, - noe mer enn bare et sted som passerer på veien. For å vekke turistenes interesse for Vik er det først og fremst viktig med *skilt*, slik enkelte grupper foreslår. Skilting bør vies mye

oppmerksomhet og brukes bevisst både for å få folk til å stoppe på veien videre for å handle eller ta seg en pause, og for de som ønsker å se mer av området. Skiltene må være informative og som lokker folk til å kjøre av hovedveien inn til Vik.

4.9 Vik som administrasjonssentrum

I oversikten over hva slags funksjoner og virksomheter som gir særpreget og identitet til Vik, må stedet som kommunens administrasjonssentrum med. Herredshuset i skogkanten ovenfor sentrum er arena for politikkutforming og tjenesteyting, det er arbeidsplass for mange og fungerer også som samfunnshus for ulike type møter og arrangementer både for allmennheten og politikere. Herredshuset huser til daglig kommuneadministrasjonen og helsestasjon.

Hole herredshus

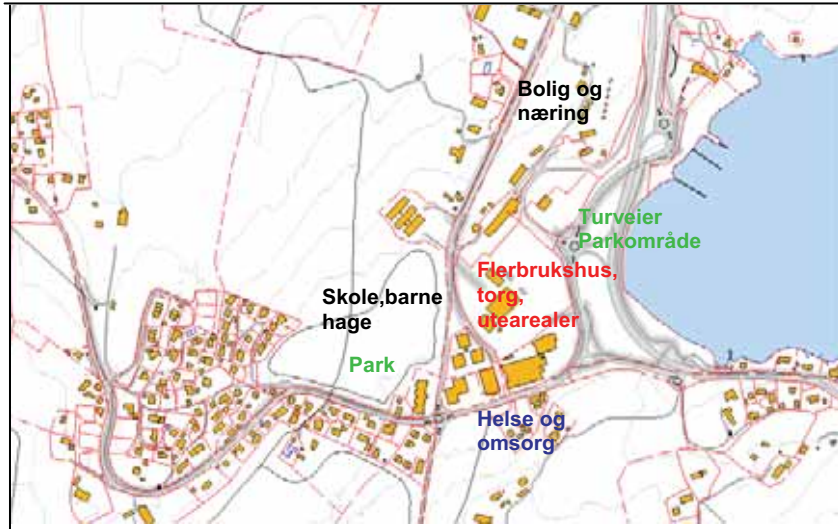
4.10 Oppsummering

I dette kapitlet har vi presentert de innspillene som kom fram i gruppearbeidene om hvilke behov og hvilke funksjoner som kan bidra til å gjøre Vik til et godt sted å bo og besøke for alle grupper av befolkningen.

Hvor de forskjellige funksjonene er tenkt å være har delvis kommet fram. Her oppsummeres hvor på Vik de ulike innspillene er tenkt plassert.

- Veier og kommunikasjoner: Ny E16 forutsettes lagt utenom tettstedet i ny trasé gjennom Løken. Nærmeste avkjøring Løken / Gjesval. Pendlerparkering vil ligge ved den gamle veien, og buss vil fortsatt gå i den gamle traséen. Røyseveien foreslås utvidet til 7-7,5 m bredde mot Brunstadeiendommen, og bredere gang og sykkelvei må tilrettelegges
- Turveier utvikles langs fjorden, mellom fjorden og sentrum, og med sammenhengende forbindelser til åsene rundt. Det legges til rette for friluftsområde ved vannet. Ett forslag går ut på å fylle ut deler av Vika
- Parkering foreslås a) utbedret ved torget b) nytt parkeringshus i underetasje på Engebretsentomta
- Skolebygg og barnehager: a) Etablere barneskole i dagens ungdomsskole og bygge ny ungdomsskole på nedsiden av Herredshuset (Bilijordet) b) Bygge ny barneskole på nedsiden av Herredshuset c) Vik barnehage bygges ny på tomta på nedsiden av Herredshuset
- Kulturhus / aktivitetshus: Foreslås lagt til skolebygningen og arealet rundt dagens barneskole
- Ungdomshus ønskes som en del av kulturhuset midt i bygda. Et annet forslag går ut på at et ungdomshus legges nord for Reistadtomta
- Omsorgsboliger bygges på sørsiden av senteret, Engebretsentomta
- Boliger og nytt næringsbygg bygges på Reistadtomta
- Arenaer for utendørs aktiviteter utvikles i områdene rundt dagens barneskole og mellom senteret og skolen
- Sosiale møteplasser: forslag om utendørs torg på Engbretsentomta hvis det kommer omsorgsboliger/dagsenter der (Solplassen), og forslag om innendørs café/kulturtorg mellom de to hovedbyggende på Vik Torg (Vinterhaven)
- Parkområde på nederste del av Bilijordet

- Estetisk opprusting: skape sammenheng og sammenbindende elementer i dagens bygningsmasse i sentrumskjernen, inkludert fargevurderinger. Mer beplantninger og mer lyssetting for å gjøre det triveligere og tryggere

De nye forslagene i et langsiktig perspektiv, plassert i rundt Vik sentrum og med flerbruksbus / kulturbus i midten.

5 Stedsinteresser

Hva slags oppfatninger ulike aktører har om Viks utvikling avhenger av deres ståsted og hva slags interesser som er forbundet med dette. Stedsinteresser er det tredje hovedelementet i sosiokulturelle stedsanalyser. I alle stedsutviklingsprosjekter eksisterer det ulike interesser som det er vesentlig å identifisere; dels fordi de uansett representerer føringer eller barrierer i forløpet, dels fordi en blir klar over at det tross ulike ståsteder kan være sammenfallende interesser som gjensidig styrker hverandre eller kan inngå i allianser. Men det kan også være sprikende eller motstridende interesser, motsetningsforhold og konflikter, som det vil være vesentlig å kartlegge.

I mange kommuner synes denne dimensjonen ved stedsutvikling å være undervurdert eller sett bort fra, selv om forskning og erfaring viser at suksesskriterier – eller barrierer – i stor grad er knyttet til selve prosessen og interessene blant aktører som er involvert eller berørt. Når et sted eller en kommune konkurrerer med andre om å være attraktiv er det viktig med internt samarbeid, at relasjoner bygges opp og motsetninger bygges ned.

Allerede i denne fasen av stedsutviklingsprosjektet avdekkes ulike syn på hva som skal vektlegges i utviklingen av stedet.

5.1 Stedsutviklere versus vernere

I desember 2009 lå verneplan for Nordre Tyrifjorden ute til høring. For stedsutviklingsprosessen for Vik kan denne verneplanen være et hinder for ønsket utvikling dersom denne prosessen kommer som et vedtak om vern, og ikke som en del av en ordinær reguleringsplanprosess for Vik.

Verneplanen kommer i konflikt med utvikling av for eksempel strandsonen. Her ønskes det park, strand og ny båthavn, et rekreasjonsområde som vil bidra til å løfte Vik fram som et attraktivt sted ved fjorden. Verneplanen kan også være et hinder for utvikling av turveier og eventuell utbygging i kulturlandskapet som er vernet.

Naturvern skal forenes med tilrettelegging for bruk

Samtidig som det er et stort ønske om å utvikle strandområdene til allmenn bruk er det også viktig å verne blant annet våtmarksområdene som har et rikt og variert fugleliv. Disse er viktig å ta vare på også i et nasjonalt perspektiv. Hvordan kan våtmarksområdene vernes samtidig som områdene ønskes utviklet til rekreasjonsområde? Interessesmotsetningene kan avleses både i forhold til lokale interesser vs. nasjonale verneinteresser, men også lokalt der tilrettelegging for allmenn bruk vil komme i konflikt med et unikt naturområde som i dag brukes for eksempel i naturfagundervisningen i skolene.

Administrasjonen i kommunen har nå etter store diskusjoner med vernemyndighetene fått forståelse for at det skal utarbeides en

kommunedelplan for Steinsfjorden som erstatning for verneplanen og som kan være et redskap for å ivareta både bruk og vern.

5.2 Interessekonflikter i arealbruk

En av de største utfordringene for stedsutviklingen i Vik er knapphet på disponible arealer. Dette kommer særlig fram når behovet for sosiale møteplasser settes opp mot behovet for flere omsorgsboliger i bygda, eller i forbindelse med eventuelt bygging av ny skole.

I denne typen stedsutviklingsprosesser er det viktig å få fram interessemotsetninger i en tidlig fase slik at dette kan tas videre i en eventuell utvikling av områdene i prosessen videre.

Engebretsentomta

I ett av forslagene anbefales det å anlegge et hyggelig torg på Engebretsen-tomta, i et annet foreslås det omsorgsboliger. Hvordan skal Engebretsen-tomta utnyttes - torg eller omsorgsboliger? Tomta sies å være en av de få solfylte tomtene i Vik sentrum. Vik mangler et godt fungerende torg. Enkelte foreslår derfor å etablere et torg med benker og mulighet for aktiviteter på denne tomte. Vik mangler et uformelt møtested utendørs, og nærheten til senteret sammen med gode solforhold vil gjøre denne plassen svært godt egnet.

Et annet forslag er å bygge ut tomte med omsorgsboliger, parkeringshus og helsesenter. Det er stort behov for omsorgsboliger i bygda, og den foreslåtte tomte vil være en av de få mulige tomtene til dette formålet. Kan det være mulig å få til begge dele?

I dette eksempelet vises interessemotsetningene i forhold til hvordan tomte skal brukes.

Bilijordet

Forslag om utbygging på sikt av skole / barnehage på Bilijordet er et annet eksempel på interessemotsetninger. Bevaring av landbruksområder vil komme i konflikt med utbyggingsbehov i Vik, og verneinteressene står sterkt når det gjelder å bevare denne

typen arealer. I dette eksempelet er det utbygging kontra landbruksdrift interessesmotsetningene vil handle om.

Biljordet sett fra Herredsbuset

Parkeringsplasser og adkomst til Vik sentrum er et tilbakevendende tema. Fordi store deler av befolkningen i kommunen ikke har gangavstand til Vik sentrum er man avhengig av privatbiler, og det er viktig å tilrettelegge for god tilgjengelighet til de tilbudene som Vik vil få slik flere foreslo. Samtidig kommer enkelte av forslagene om parkering i konflikt med behovet for aktivitetsformål (sosiale møteplasser).

5.3 Sosiale møteplasser – for hvem?

Hvem er de sosiale møteplassene viktigst for? Er møteplassene først og fremst for de som er vokst opp i bygda eller for innflytterne? Vi kan anta at innflytterne til kommunen (til Vik) ikke har like mange lokale tilknytningspunkter som de som er fra Vik eller har bodd der i mange år. Det tar tid å etablere eller komme inn i etablerte strukturer. På den annen side er det mange av de som i dag bor i leiligheter og rekkehus der som kommer fra andre

deler av Hole, dvs. at de ikke er uten lokale sosiale nettverk. Men nye nabonettverk må jo etableres.

Et mål må være at flest mulig blir i bygda i fritida, og i minst mulig grad reiser til andre steder for å treffe folk. Derfor er det viktig at sosiale møtesteder styrkes og etableres i Vik, og at en har innflytterne og de nyetablerte i tankene like mye som bygdefolket når de møtesteder planlegges.

I spørsmålet om møteplasser er det imidlertid også viktig å ha ulike aldersgrupper i tankene. Ungdom trenger møteplasser, enten utendørs i forbindelse med anlegg og arealer (som aktivitetsanlegg, skateanlegg, ballbaner, isbaner) eller innendørs i et ungdomshus eller kulturhus. For det første vil tiltrekningskraften øke ovenfor ungdom fra ulike deler av kommunen, og for det andre (som en konsekvens) vil sannsynligvis tiltrekningen mot Hønefoss reduseres. En vesentlig effekt kan da bli en større sosial integrering av Holeungdommen, noe som framheves som ønskelig.

5.4 Utvikling for bygdefolket eller for turistene?

Hvem er den viktigste målgruppen for stedsutviklingen på Vik? I gruppediskusjonene mente noen at utviklingen av stedet først og fremst skulle være for lokalbefolkningen, for de som bor i eller i nærheten av Vik og bruker stedet til daglig. Et hjerte i bygda for holecaringene. De mente at turistene og besøkende ikke er viktig i denne sammenheng, i alle fall ikke de som er på vei til hytta lenger oppi dalen.

Andre mente at utviklingen for stedet først og fremst må rettes mot turister og besøkende, og med næringsutvikling som relateres mot turister som kjører forbi opp til hyttene i Valdres og Hallingdal. I tillegg er det viktig med dagsturistene. Uten turistene så dør bygda, er det noen som mener. Å øke stoppeeffekten for nyttetraffikken har det derimot ikke vært særlig fokus på.

Hovedfokus i stedsutviklingen på Vik er å få et "hjerte i bygda" for holecaringene, også for de som bor andre steder i bygda. Men dette fokuset kan gi både et godt tilbud til holecaringene og til turistene. Gjennom et mer livskraftig service- og butikktilbud til

bygdefolket, vil stedet få en styrket posisjon som besøkssted i konkurranse med andre destinasjoner.

Tidligere ble det nevnt blant annet Krokskogfestivalen som en viktig attraksjon i kommunen, og som foregår over en tidsbegrenset periode hver sommer. Den type arrangementer vil bidra til å øke attraktiviteten i bygda uten at det nødvendigvis betyr større utbygging.

6 Veien videre – hva kan Vik bli?

6.1 Innledning

Et hovedformål med dette stedsutviklingsprosjektet er å styrke Vik i et langsiktig perspektiv, ikke bare som et livskraftig og mer levende tettsted, men som et hjerte i bygda for Holeværingene. Planlegging, utvikling og tiltak må derfor ses i lys av dette perspektivet.

I dette sluttkapitlet ser vi samlet på dette. Først presenterer vi samlet alle konkrete forslagene som er kommet fram om hva som kan gjøres på *kort og lengre sikt* for nettopp å gjøre Vik til et mer attraktivt sted for å bo og drive virksomhet der, og som er tiltrekkende på bygdefolk ellers i Hole og på besøkende og gjennomreisende. Dette er faktorer som vil styrke stedets kvaliteter og dermed fremme en slik utvikling.

Deretter ser vi på premisser for en slik utvikling, der noen forhold og faktorer vil fremme og andre vil hemme realisering av de mål en setter seg. For eksempel dreier dette seg om at når en vurderer hva slags stedsbruk, funksjoner, virksomheter og behov som det skal legges bra til rette for, bør en også ha i tankene bygda for øvrig. Hva skal få folk som bor på Sundvollen, Røyse og Helgelandsmoen til å dra til Vik? Omvendt må en spørre seg hva som avholder dem fra dette: om det er det at Vik ikke er tiltrekkende eller viktig nok, eller om det er tilbud og muligheter der de bor – eller andre steder – som er like gode eller bedre.

6.2 Hva er mulig å få til for hvem?

Hva er de involverte enige om? Hva er mulig å få til? Hva er vanskelig å gjøre noe med? Som vi har vist i denne rapporten har det kommet fram mange gode og konstruktive forslag til hva som er ønskelige tiltak for å utvikle Vik til et mer livskraftig kommunesentrum, et hjerte i bygda og et godt sted å bo. Noen forslag går ut på å utbedre og utvikle eksisterende strukturer med for eksempel endret bruk i bygningene, andre er mer omfattende som krever nye utbygginger og nye anlegg. Noe er mulig å få til med enkle midler og lite byråkrati, andre forslag krever omfattende planprosesser og avklaring av finansieringsmuligheter og vil ta lang tid å få realisert. Derfor vil de ulike forslagene implisere ulik grad av planprosesser og økonomiske incentiver.

Nedenfor oppsummerer vi forslagene som gruppene har utarbeidet. Først presenteres tiltak som vil berøre alle innbyggerne, deretter deler vi tiltakene inn etter spesifikke grupper (barn og unge, eldre, unge funksjonshemmede, turister og besøkende). Det er viktig også å ha fokus på tiltak som kan spisses opp mot enkelte gruppers spesielle behov, og som ivaretar et inkluderende perspektiv i stedsutviklingen. Dette betyr ikke at de nevnte tiltakene for disse gruppene også er ment å ivareta alles behov og vil være til nytte og glede for andre. Tiltakene presenteres med ulike tidsperspektiv.

6.2.1 For alle innbyggerne

Et mål er at stedsutviklingen av Vik skal styrke stedstilhørighet og stedsidentitet for alle som bor og har sitt daglige virke i bygda. Hole er en vekstkommune som er attraktiv å flytte til fordi den både har en akseptabel avstand til for eksempel Sandvika / Oslo, den har vakker natur og kan tilby barnehageplass til alle. Det er derfor viktig å gjøre bygda trivelig for alle og å bidra til at folk blir boende, at de også blir i bygda både i jobbsammenheng og i fritiden i større grad enn i dag.

På kort sikt (tiltak som ikke krever planprosess):

- Beplantning og oppgradering av uteområdet ved Senteret
- Fjordsti Halvdanshaugen – Garntangen

- Stier til grøntområdene rundt Vik
- Benker og bord på gressletta i Viksbukta
- Beplantning langs veikanter og grønne lunger, opprustning av grøntområder ved Vik skole
- Nye buss-skur
- Bedre parkeringsforholdene ved senteret, bl.a. ved å avsette plasser til funksjonshemmede og til ambulanse.

Tiltak som krever mindre planprosess:

- Møteplass ved torget i form av vinterhage/glasshus som etableres mellom Vik torg og Kiwi.
- Eventuelt nytt torg på Engebretsentomta ("Solplassen")
- Biblioteket flyttes til Vik torg
- Bilbutikken flyttes fra torget og erstattes av sentrumsbutikker
- Minipol
- Ny utkjøring fra parkeringsplassen på Vik
- Lyssatt fontene i Steinsfjorden
- Utvikle småbåthavna til et moderne og miljøvennlig anlegg

På lengre sikt:

- Etablere kulturhus/aktivitetshus i bygningene til dagens barneskole og som inkluderer bibliotek, øvingslokaler, møtelokaler, konsertlokaler, danselokaler, ungdomshus, frivillighetssentral, bok-kafé etc
- Helsesenter (med lege, tannlege og fysioterapi) i tilknytning til omsorgsboliger på Engebretsentomta
- Parkeringshus i tilknytning til omsorgsboliger på Engebretsentomta
- Næringsbygg på Reistadtomta med etablering av større forretninger (ikke detaljhandel)
- Kontorarbeidsplasser for hjemmekontor i forbindelse med næringsbygg på Reistadtomta

- Knytte Vik fysisk til fjorden ved at E16 enten legges under lokk eller det etableres ny trasé under Gjesvalåsen og Løken
- Anlegge vannkanal mellom Viksbukta og Vik sentrum
- Boliger på Viksenga og Reistadtomt.
- Omlegging av veitraséer avhengig av vedtak om hovedvei og eventuelt å frigjøre areal til grøntområder

6.2.2 For barn og unge

Et av hovedmålene med stedsutviklingen er å tilrettelegge for at barn og ungdom som bor på og i nærheten av Vik skal ha et sted å være i fritida, selv om Vik allerede har tilbud gjennom bl.a. kulturskolen. Det er behov for flere sosiale møteplasser for de unge. Det kan dreie seg om alt fra organiserte aktiviteter gjennom idrett, kultur eller speider til lavterskeltilbud som inviterer til at ungdom kan møtes og ha en meningsfull fritid enten det er sommer eller vinter, enten de møtes ute eller innendørs. Flere av disse tilbudene vil dessuten være attraktive for barn og unge fra de andre stedene i kommunen, og således virke sosialt integrerende og bidra til å skape et oppvekstmiljø med forankring i Holebygda.

På kort sikt:

- Grusbanen på nedsiden av barneskolen rustes opp og blir islagt om vinteren, med lys og musikkannlegg
- Skatepark etableres på tomta nær pendlerparkeringen
- Klatrevegg og ballbinge i området mellom senteret og barneskolen
- Ruslebuss som henter og bringer barn og unge mellom aktivitetsanlegg ulike steder i kommunen

Tiltak som krever mindre planprosess:

- Ungdomsklubb i senterbygget
- Etablere ReMidasenter
- Midlertidig leie av Tronrudbygget til kulturformål, bl.a. kulturskolen

- Anlegge tennisbane på en del av dagens fotballbane

På lengre sikt:

- Flytte Vik skole til en egnet tomt i nærheten av dagens skole
- Flytte Vik formingsbarnehage i nærheten av dagens barnehage
- Aktiviteter for ungdom i et nytt kulturhus/aktivitetshus som etableres der barneskolen ligger i dag
- Kulturskolen etableres i et nytt kulturhus
- Etablere gang- og sykkelstier som forbinder Vik med bygdene rundt, og som gjør at barn og unge trygt kan ta seg fram på egen hånd uten å måtte kjøres til aktiviteter

6.2.3 For eldre

Antall eldre som bor i Vik vil i løpet av de nærmeste årene øke. Dette utfordrer både service- og tjenestetilbudet i kommunen, og sentrum av Vik som et levende og sosialt sted. Denne utviklingen gir også behov for flere omsorgsboliger i bygda.

På kort sikt:

- Universell utforming generelt i uteområdene på Vik, for eksempel ved å fjerne kantsteiner og fysiske hindringer

-

På lengre sikt:

- Omsorgsboliger på Engebretsen-tomta
- Dagsenter enten i forbindelse med utbygging av omsorgsboligene

6.2.4 For unge funksjonshemmede

I utviklingen av Vik skal det legges til rette for alle befolkningsgrupper uansett alder, kjønn eller funksjonsnivå. Det er derfor behov for tilrettelagte boliger i kort avstand fra servicetilbud slik at også beboere med nedsatt funksjonsnivå kan fungere med minst mulig hjelp i dagliglivet. Tilrettelegging må også ivaretas gjennom universell utforming av offentlige rom.

På kort sikt:

- Universell utforming generelt i uteområdene på Vik, for eksempel ved å fjerne kantsteiner og fysiske hindringer

På lengre sikt:

- Omsorgsboliger på Engebretsen-tomta
- Dagsenter enten i forbindelse med utbygging av omsorgsboligene

6.2.5 For turister, besøkende og gjennomreisende

Selv om vi anbefaler at Vik først og fremst skal utvikles med tanke på dagens og fremtidens befolkning, vil det også være strategisk viktig å utvikle Vik for å øke antall besøkende, enten det er dagsturister som vil oppleve kulturlandskapet og historiske steder, nye natur- og rekreasjonsmulighetene eller det er ”folk i farta” på vei videre.

På kort sikt:

- Informasjonsskilt om Viks historie
- Veiskilt og ruteforslag til bilturer i område
- Informasjonsskilt om fuglelivet nede ved fjorden
- Øke markedsføring / utnytte Krokskogfestivalen

På lengre sikt:

- Næringsbygg på Reistadtomta med etablering av større forretninger

6.2.6 Oppsummering: Veien videre på kort og lang sikt

Ovenfor er forslag til tiltak og forbedringer gruppert etter aktørkategorier, etter de forskjellige beboergruppers behov. I dette del-kapitlet oppsummeres de forskjellige forslagene i forhold til et tidsperspektiv.

Blant de viktigste tiltakene som foreslås og som er mulig å gjennomføre på *kort sikt* (uten planprosess) er:

- Beplantning og oppgradering av grøntområder og uteområder, og universell utforming generelt i uteområdene på Vik, for eksempel ved å fjerne kantsteiner og fysiske hindringer
- Fjordsti Halvdanshaugen – Garntangen og stier til grøntområdene rundt Vik
- Benker og bord på gressletta i Viksbukta
- Aktivitetsområder for barn og unge: Grusbanen på nedsiden av barneskolen rustes opp og blir islagt om vinteren, klatrevegg og ballbinge i området mellom senteret og barneskolen, skatepark på tomta nær pendlerparkeringen, anlegge tennisbane på en del av dagens fotballbane
- Ruslebuss som henter og bringer barn og unge mellom aktivitetsanlegg ulike steder i kommunen
- Skilting: Informasjonsskilt om Viks historie og om fuglelivet nede ved fjorden, veiskilt og ruteforslag til bilturer i område

Tiltak som krever mindre planprosess:

- Nye møteplasser: vinterhage/glasshus etableres mellom Vik torg og Kiwi, Biblioteket flyttes til Vik torg, Ungdomsklubb etableres i senterbygget
- Lyssatt fontene i Steinsfjorden og å utvikle småbåthavna til et moderne og miljøvennlig anlegg
- Midlertidig leie av Tronrudbygget til kulturformål, bl.a. kulturskolen

Tiltak i et langsiktig tidsperspektiv og som krever mer omfattende planprosess:

- Etablere kulturhus/aktivitetshus i bygningene der dagens barneskole ligger i dag og som rommer forskjellige tilbud for både unge og eldre i Vik
- Omsorgsboliger på Engebretsen-tomta og dagsenter i forbindelse med utbygging av omsorgsboligene. Et helsesenter (med lege, tannlege og fysioterapi) foreslås i tilknytning til

omsorgsboligene, samt parkeringshus i underetasjen tilknytning til omsorgsboligene.

- Ny skole
- Nytt næringsbygg på Reistadtomt med etablering av større forretninger og kontorarbeidsplasser for hjemmekontor.
- Knytte Vik nærmere fjorden ved at E16 enten legges under lokk eller det etableres ny trasé under Gjesvalåsen og Løken, eventuelt å frigjøre areal til grøntområder (avhengig av vedtak om hovedveien). Det foreligger også forslag om å anlegge vannkanal mellom Viksbukta og Vik sentrum.
- Boliger på Viksenga og Reistadtomt.
- Etablere gang- og sykkelstier som forbinder Vik med bygdene rundt, og som gjør at barn og unge trygt kan ta seg fram på egen hånd uten å måtte kjøres til aktiviteter

6.3 Vurderinger av tiltakene – mulige konsekvenser for valgene videre

Hva er viktig for de valgene som kommunen skal ta videre i stedsutviklingsprosessen? Hva vil de ulike valgene medføre og hva skal til for å tiltrekke seg brukere?

Et sentralt tema for den videre utviklingen av Vik er om de ulike funksjonene skal samles mest mulig geografisk nær kommunesenteret på Vik eller om det skal spres over et større geografisk område. Hole kommune har desentraliserte funksjoner i flere bygder, og slik er det ønskelig at det fortsatt skal være. Men i forbindelse med utviklingen av kommunesenteret på Vik bør det vurderes å samle flest mulig funksjoner i nærheten av hverandre slik at Vik blir hjerte i bygda og et sted som tiltrekker seg folk fra hele kommunen. Bygdesentrum skal også være et sted med multifunksjoner og Vik ligger midt i mellom andre steder i kommunen.

I det følgende diskuteres de mest omfattende forslagene som har kommet fram i denne første fasen av stedsanalysen.

Flerbrukshus / kulturhus som hjerte i bygda.

I flerbrukshuset foreslås det å plassere bibliotek, ungdomsklubb (med ulike tilbud til ungdom), kulturskolen, scene / forsamlingslokale, samt kafé både for eldre og unge. Det vil si at dette huset vil fungere som et møtested for alle i bygda, tilgjengelig både formiddag og kveld. Flerbrukshuset vil bli hjerte i bygda og tiltrekke seg folk også fra andre steder i kommunen (og gjerne fra nabokommunene). For at flerbrukshuset skal kunne fungere som et sosialt og kulturelt møtested til daglig, og ikke bli et hus tomt for "liv og røre", kreves det relativt mye ressurser til aktiviteter og drifting av anlegget, og ikke minst samarbeid mellom de forskjellige aktørene som vil være aktuelle leietakere. Fordelen ved å ha mange aktiviteter og tilbud under samme tak er felles drift og vedlikehold.

Hensikten med å etablere et flerbrukshus i Vik vil være både å styrke Vik som et kommunesenter, men også å kunne gi holeane et sentralisert tilbud som bygda ikke har pr i dag.

Forslaget om nytt kulturhus innebærer imidlertid at huset blir lokalisert der barneskolen ligger i dag og at barneskolen flyttes. Plasseringen vil være svært godt egnet fordi den ligger i nærheten av både butikksenteret, omsorgsboliger og kommunikasjon.

Skolene

Gruppene foreslo ulike fremtidige løsninger for skolene på Vik. Ungdomsskolen ligger i dag lengst nord i sentrum av Vik, mens barneskolen ligger midt i bygda. Ett forslag går ut på å flytte barneskolen opp der ungdomsskolen ligger i dag og bygge nye ungdomskole på tomta nedenfor Herredshuset. Et annet forslag er å bygge ny barneskole på den nevnte tomta.

Dersom målet er å styrke det sosiale limet i Vik kan det virke fornuftig at ungdomsskolen flytter nærmere sentrum (i nytt bygg) fordi ungdom i denne alderen har større behov for de uformelle møtestedene knyttet til sentrumsområdet og kan bidra til å skape mer liv. Mindre barn har i større grad organisert fritid som er styrt av foreldreinnsats med henting, bringing og er i mindre grad avhengig av en sentral plassering midt i Vik.

Argumenter som kan tale i mot dette forslaget er imidlertid at små barn er mindre mobile og av den grunn bør ha sin arena så sentralt

som mulig mens ungdom er mer mobile og kan gå / sykle større avstander.

Nye boliger og nytt næringsbygg på Reistadtomt

Forslag om nytt næringsbygg vil bidra til at bygda får et mer attraktivt tilbud av servicefunksjoner. Dersom det skal etableres et næringsbygg på Reistadtomt forutsetter det imidlertid at den er lett tilgjengelig med hovedvei i nærheten.

Det er vanskelig å konkurrere ut Hønefoss og Sandvika om et dekkende varetilbud, og hvilke lokale tilbud som kan være "liv laga" for holeværingene må utredes nøye. Det forutsetter at næringslivet i bygda samarbeider om hvilke tilbud som skal komme i det nye næringsbygget og hva som skal være i det gamle senteret. En fornuftig deling kan være å beholde det eksisterende senteret med detaljhandel med for eksempel bakeri, klesforretninger, skobutikk, apotek, matbutikk og ev polutsalg, og ta i bruk et nytt næringsbygg til større kjeder innen for eksempel bil-byggevarerhandel. Dette er også foreslått i gruppen.

Samtidig foreslås det også å etablere en større matvarebutikk i næringsbygget, samt et spisested som for folk på gjennomreise. Dersom også matforretning og spisested etableres, vil dette kunne føre til konkurranse om bruken av de to sentrene og som i verste fall kan bidra til pulverisering av målet om et mer samlende og sosialt møtested i nåværende sentrumsbygg. Det bør derfor vurderes nøye hvilke tilbud som skal lokaliseres hvor dersom målet er å styrke det sosiale livet i Vik sentrum. Ved at flere funksjoner er lokalisert på et og samme sted blir ringvirkningene større fordi flere tilbud oppsøkes og brukes selv om man bare har ett ærend. Forslaget om å bygge vinterhage / glasshus mellom de to butikkbyggene i dagens senter vil bidra til å fremme det sosiale livet og gjøre dagens senter mer attraktivt.

I næringsbygget foreslås det også etablert kontorlokaler / kontorarbeidsplasser for folk i Vik og i kommunen forøvrig. Hensikten er å redusere dagpendlingen ut av kommunen og på den måten bidra til å styrke Vik som et "levende" sentrum ved at flere oppholder seg i kommunesenteret på dagtid. Utfordringen ved å opprette slike arbeidsplasser er organisering av virksomheten og drifting av lokalene. En nærmere kartlegging av behovet blant

innbyggerne i kommunen og forslag til innhold ville være et nyttig arbeidsverktøy videre.

Omsorgsboliger

Forslaget om å bygge omsorgsboliger på sørsiden av senteret vil bidra til å gi senterområdet en større tyngde, og er en praktisk og fornuftig plassering av boligene i forhold til servicefunksjonene i umiddelbar nærhet.

Samtidig er det viktig at dette området fylles av ulike brukergrupper og med varierte funksjoner slik at ikke Vik sentrum gir et inntrykk av å domineres av eldre. Senterområdet bør være attraktivt å bruke for alle aldersgrupper. En ny skole på nedsiden av Herredshuset og et mer variert tilbud i butikkssenteret vil kunne bidra til å skape mer liv på dagtid.

Strandområde og brygger

I innspillene om å ruste opp strandområdet på nedsiden av nåværende E16 har det kommet flere forslag til løsninger som både impliserer en mer langsiktig og omfattende prosess (med for eksempel oppfylling av innerste del av vika og anlegge nytt, miljøvennlig bryggeanlegg), til enklere tiltak som kan bedre område på kort sikt med benker og bord. Uansett er det viktig å ta tak i både *tilgjengeligheten* og *den visuelle forbindelsen* mellom bygda og strandområdet.

Flere av forslagene vil kunne gjøre Vik til et mer attraktivt sted å besøke både for andre holeværinger og for folk lenger unna. Innspillet om en vannsøyle som lysettes innerst i vika vil gi Vik en visuell attraksjon og bidra til å sette Vik på kartet. Et nytt bryggeanlegg med flere båtplasser vil også bidra til flere besøkende, noe som vil være til glede for mange, også for næringslivet.

Samtidig som det ligger store potensialer i å utnytte strandområdet bedre, vil det også være en fare for å ødelegge den naturperlen som dette området er i dag. Når det ”naturlige” utnyttes og kultiveres vil idyllen kunne forsvinne. Det er derfor viktig å vurdere nøye omfanget av hva som bør gjøres for å få strandområdet attraktivt og brukervennlig uten at idyllen forsvinner.

6.4 Premisser for stedsutviklingen

I prosessen med utviklingen av Vik ligger det flere premisser og utfordringer som vil påvirke utviklingen av stedet. Hva hemmer og hva fremmer en ønsket stedsutvikling i Vik?

De fire viktigste faktorene som legger føringer for hva som det er mulig å få til er: *Veinettet, lokalisering av tilbud andre steder i kommunen, arealbegrensninger og verneplaner.*

Veinettet og E16

En av de største utfordringene med videre stedsutvikling på Vik er veiene i og rundt Vik som til en viss grad hindrer god infrastruktur. Men først og fremst er det E16-traseen gjennom Hole som er den største utfordringen, og beslutningen om hvor ny E16 kommer til å gå i framtida er avgjørende for hva som er mulig å få til på Vik.

En av forutsetningene som det arbeides ut fra i denne analysen, og som også gruppen har forholdt seg til i sine forslag, er at ny veitrasé for E16 legges utenom Viksbukta (der veien går i dag), noe som medfører at hovedtrafikken blir borte med dagens E16. En lokal vei forutsettes imidlertid fortsatt ved Viksbukta.

I gruppearbeidene har det kommet fram ulike oppfatninger om hvor avkjøringen fra ny hovedvei til Vik bør ligge. Plasseringen av av- og påkjøringsramper vil ha betydning for hvordan man ønsker Viks utvikling og for hvem. Det ene synspunktet handler om å ha av- og påkjøringsramper utenfor sentrum slik at de enten blir et godt stykke før eller etter Vik sentrum (ved Sundvollen). Da hindrer man at det blir mer trafikk inn til selve Vik.

Den andre oppfatningen går i motsatt retning. Dette alternativet ser for seg at av- og påkjøring bør ligge rett ved Vik slik at man får flere folk som stopper i bygda og gjør ærend der. I dette forslaget forutsettes at veitraseen for E 16 skal gå gjennom Røyse i tunnel, men med et åpent strekk på sørsiden av Løken gård. Avkjøringen til Vik blir da sørfra, med vei inn mot dagens rundkjøring vest for senteret, i Røyseveien. Veien forutsettes da å bli bredere enn dagens vei.

Lokalisering av tilbud andre steder

Hole kommune har hatt og har en klar politikk på at det skal være levende lokalsamfunn flere steder i bygda. Dette innebærer at utbygging av boliger, tjenestetilbud, kultur- og fritidsarenaer og anlegg har foregått rundt i ulike lokalsamfunn. Det sentrale idrettanlegget er for eksempel på Svendsrud, som ikke er et tettsted men et landlig område på Røyse. Nytt regionalt badeanlegg er under bygging på Helgelandsmoen, og dette vil sikkert bli en magnet som trekker folk fra mange steder. Sundvollen har oppvekstsenter med barnehager og barneskole og i dette området, i retning mot Oslo, er det planlagt en større boligutbygging. Sett i et tiårs perspektiv vil mye av den fremtidige boligutbyggingen trolig være fra Sundvollen og sørover.

Dette gir en struktur som har implikasjoner for hva det er realistisk å få til med utvikling på Vik, og slik sett er en premiss for den videre utviklingen. Det er derfor av stor betydning å se stedsutviklingen på Vik i samband med slike faktorer i kommunen for øvrig. Et helhetlig perspektiv blir dermed avgjørende.

Arealbegrensninger

En av de store utfordringene i stedsutviklingsprosessen for Vik er de store landbruksarealene som er en viktig del av bygda, slik det går fram av kommuneplanen. Staten har strenge restriksjoner for å bygge ned dyrka mark, og bygda har derfor begrenset disponibelt areal som kan bygges ut.

Verneplan for naturforvaltning

Verneplanen kan være en hindring for å få gjennomført utviklingen av strandområde slik flere ønsker. For å få til en godt opparbeidet og tilrettelagt strandområdet ser man for seg utfylling av vika innerst, og etablering av større og bedre båthavn for Steinsfjorden. Verneplanen legger føringer for bruk og utvikling av vannområdene, og er ”streng” i forhold til dette området. Hole kommune har gått kraftig i mot verneplanen, og den er nå til vurdering hos Fylkesmannen for å se om noe kan gjøres for å få gjennomslag. Planen kan hindre en sentrumsutvikling som kommunen ønsker.

Gjeldende fjordbruksplan er 20 år gammel, de trenger nå en ny såkalt flerbruksplan. Den gamle fjordbruksplanen tar ikke høyde

for at båtlivet har endret seg, og gikk for eksempel i mot et tankanlegg. Men dette er viktig å få etablert av miljøhensyn.

6.5 Hva er det som kan bidra til samle og styrke Vik som bygdas senter?

Ovenfor presenterte vi noen premisser som legger visse føringer, i noen tilfelle også begrensninger, på hva som er mulig å få til. Slik vil det alltid være ettersom planlegging og samfunnsutvikling ikke starter fra scratch, men dreier seg om et eksisterende sted. Det er noen fysiske, planmessige og juridiske faktorer som fungerer som dels premisser, dels forutsetninger for utviklingen. Men det er også andre betydningsfulle forutsetninger som en bør gi oppmerksomhet fordi de viser seg å være viktige suksesskriterier. Det dreier seg om å anlegge et sosialt samhandlingsperspektiv på Vik som sted og på Viks utvikling som prosess.

Samhandling i den videre prosessen

Å drive en slik mangfoldig stedsutvikling innebærer at mange og ulike aktører samhandler, eller bør samhandle. Erfaringer fra mange andre steder viser at det ikke bare er ”produktet”, selve innholdet i stedets kvaliteter, som er en suksessfaktor der det går bra. Vel så viktig er hvordan selve prosessen forløper; hvordan en skaper et eierforhold til et slikt prosjekt, hvordan en involverer mange og ulike aktører på tvers av tradisjonelle skillelinjer, hvordan en fordeler makten og æren, hvordan offentlige og private aktører samarbeider og bygger ned kulturforskjeller; hvordan en klarer å samarbeide for felles interesser og se ut over egne særinteresser (Sæter 2003, Vestby og Røe 2004, Ruud m.fl. 2005, Vestby 2009, Vestby og Skogheim 2010). Erfaringer viser at når en involverer et bredt spekter av aktører som ikke har erfaringer med hverandre så øker kompleksiteten og det er for eksempel grunn til å være bevisst at ulike aktører har ulike institusjonelle kontekster og er bærere av ulike typer standarder for problemhåndtering og beslutningstaking (Andersen og Røiseland 2008). I så måte har prosessen på Vik hatt en god oppstart der mange ulike aktører har hatt et konstruktivt samarbeid som lover godt for fortsettelsen. Bevissthet om suksesskriterier knyttet til selve prosessen er viktig å ta med seg i det videre arbeidet. Dette er noe som fremmer god stedsutvikling og styrker mulighetene for å

klare å realisere mest mulig av de konkrete forslagene som nå er brakt til torgs for Viks framtid i kommunen.

Flest mulig funksjoner samlet i Vik

Men Vik som sted er også en sosial samhandlingsarena. Dersom en skal utvikle Vik til å bli et hjerte i bygda, et kommunesenter som fungerer som alle Holeværingers fellesarena og samlingssted, må en sette søkelyset på funksjonaliteten. Med dette mener vi for det første at en må søke å samle flest mulig funksjoner; at flest mulig aktører har gode grunner for å bo der, bruke og besøke Vik. Folk trekker folk, og ulike funksjoner beriker hverandre og bidrar til at når folk først er der i ett ærend legger de gjerne til flere. Handelsdrivende vil for eksempel både tjene på at flere butikker og utsalg finnes på samme sted; på at folk oppsøker stedet fordi de skal på møte, trening, drive med en aktivitet, orden noe praktisk eller bare treffe kjente; og på at det er et hyggelig og trivelig sted som folk gjerne tilbringer tid på eller stopper opp ved. For det andre innebærer funksjonsperspektivet at stedsbruken for den enkelte ikke bare har en praktisk funksjon men også en sosial og/eller kulturell funksjon. Det dreier seg om å styrke så vel trivselen og det sosiale limet som folks stedstilhørighet.

Styrke stedstilhørighet gjennom både de fysiske og sosiale dimensjonene

Tilhørighet til steder vokser fram over tid og gjennom bruk som avleirer erfaringer (Massey 1997). I teorier om stedstilhørighet skiller en gjerne mellom emosjonell og praktisk funksjonell tilhørighet. Det er ikke bare den rent praktiske stedsbruken som er av betydning. Følelsene for et sted, enten de er gode eller mindre gode, knytter an til sosiale og opplevelsesmessige erfaringer. Disse finner alltid sted på en arena, en fysisk plass som oppleves visuelt og sanselig. Lys, lukter, lyder, støy, stillhet, landskapets form eller det bygde sentrums visuelle uttrykk: alt dette inngår i erfaringer som bygger stedstilhørighet. Når ungene har uteundervisning nede ved Steinsfjorden legger alt dette seg ”rundt” den sosiale skoleopplevelsen de har og som de kommer til å huske om de som voksne kommer tilbake hit. Det viser seg at tilhørighet til et sted bygges av en kombinasjon av erfaringer knyttet til det sosiale, det kulturelle, landskap og bygde omgivelser. Fysisk stedsutvikling av tettstedet er viktig, men ikke alene tilstrekkelig. En må i tillegg tenke på praktiske, sosiale og kulturelle funksjoner. Sosial

tilhørighet viser seg å være viktig, både som det å høre hjemme i sosiale nettverk av familie og venner, og som det å høre hjemme i et bygdefellesskap og en lokalkultur (Relph 1985, Ruud 2003, Vestby 2003, Vestby og Ruud 2008).

Stedstilhørighetens sosiale dimensjon er altså ikke bare forankret i private sfærer, men skapes gjennom møteplasser- og anledninger som foregår på kollektive arenaer. På Vik vil for eksempel møter i vid forstand være alt fra rent sosiale møter på torvplasser, båtplasser eller caféer, eller møter i anledninger som jobb, kulturarrangementer, fritidsaktiviteter, dugnader, møter, idretts-tilstelninger og treninger, foreningsliv etc. I et slikt perspektiv bør en vurdere å prioritere stedsutviklingen på Vik slik at flest mulig *praktiske funksjoner, virksomheter og aktiviteter* samles og styrkes; at disse favner flest mulig aktører i *ulike aldersgrupper, med ulike bakgrunner og interesser*; og at en ser på *sosiale og kulturelle dimensjoner* når en vurderer hva som bør utvikles videre.

Anbefalinger

I våre anbefalinger ligger det forslag om

- *å samle funksjonene* mest mulig i sentrum for å styrke Vik som et levende kommunesenter
- *velge ut enkelte fyrtårn* som det skal jobbes langsiktig med. Vi ser det som særlig viktig å prioritere flerbrukshus / kulturhus, men også næringsbygg med kontorlokaler, samt inkludere omsorgsboliger i den videre planleggingen
- *å jobbe videre med profilering* av Vik med utgangspunkt i kommunens attraksjoner som for eksempel den nasjonale kulturarven (kongene i middelalderen, eventyrsamlerne etc), Krokskogfestivalen og fiske i Steinsfjorden
- *at befolkningen fortsatt inviteres inn* det videre i arbeidet med stedsutviklingen av Vik, og at særlig grunneiere, representanter for handelsnæringen og kulturlivet (i tillegg til kulturskolen) blir aktivt med

Skal en få Vik til å bli et godt fungerende kommunesenter som oppleves som et *hjerte i bygda*, må folks tilknytning styrkes både gjennom stedsutviklingsprosessen, praktiske gjøremål og gode sosiale og kulturelle opplevelser som gir et *hjerte for dette stedet!*

Steinsfjorden med Krokskogen i bakgrunnen

Litteratur

- Andersen, O.J. og A. Røiseland (2008) (red): *Partnerskap. Problemløsning og politikk*. Berge: Fagbokforlaget.
- Bakke, G.(2001): *Bygda og folket. Bosettingshistorie i Årnesfjordingen*. Hole bygdebok, bind 1. Hole kommune.
- Hole kommune. Eventyrlig fortid eventyrlig fremtid*. Innbyggerundersøkelsen 2008.
- Hole kommune. Saksframlegg 016/09*.
- Hole kommune. Innbyggerundersøkelsen 2008*. TNS Gallup.
- Massey, D. (1997): En global stedsfølelse. I Aspen, Jonny og John Pløger (red): *På sporet av byen*. Oslo: Spartacus Forlag A/S, s.306-318.
- Oppland arbeiderblad 05.03.2009*: Eventyrlige Drammen inspirerte gårdeierne.
- Relph, E. (1985): Geographical experiences and being-in-the-world: The phenomenological origins of geography. I David Seamon and Robert Mugerauer (ed.): *Dwelling, place and environment*. Dordrecht: Nijhoff Publishers, s. 15-33.
- Ruud, M.E. (2003): *Byfornyelse og endringer i urbane bomiljøer. En studie av beboeres erfaringer fra området Grønland/Nedre Tøyen i Oslo 1980-2000*. Avhandling til dr.art. graden. Acta Humaniora nr. 169, Universitetet i Oslo.

- Ruud, M.E. m.fl (2005): *Jessheim i vekst – Ungdom, møteplasser og byutvikling*. Prosjektrapport 387. Norges Byggeforskningsinstitutt.
- Ruud, M.E, I. Bratbakk, P.G. Røe og G.M. Vestby (2007): *Sosiokulturelle stedsanalyser – en veileder*. NIBR, Akershus fylkeskommune, Husbanken, Kommunal- og regionaldepartementet, Miljøverndepartementet
- Sæter, O.(2003): *Stedsblikk, stedsfortellinger og stedsstrider. En sosiologisk analyse av tre kasus. Avhandling til dr. philos. graden*. Rapport 3:2003, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.
- Vestby, G.M. (2003): *Ungdoms bilder av bygda og tanker om framtida*. NIBR-notat 2003:119
- Vestby, G.M. og P.G. Røe (2004): *Fortellingen om en stedsutvikling – en sosiokulturell prosess. Evalueringsrapportering fra arbeidet med sentrumsutvikling i Eidskog*. NIBR-notat 2004:101
- Vestby, G.M (2009): *Stedsutvikling i Eidfjord – sosiokulturell stedsanalyse*. NIBR-rapport 2009:22.
- Vestby, G.M. og R. Skogheim (2010): *Florø og fokus – sosiokulturell stedsanalyse for byutvikling og profilering*. NIBR-rapport 2010:6.
- Vestby, G.M. og M.E. Ruud (2008): *Attraktive turistdestinasjoner – gode oppvekstmiljøer? Geilo og Hemsedal for lokal ungdom*. NIBR-rapport 2008:17.

www.hole.kommune.no

Vedlegg 1

Gruppearbeid

Problemstillinger:

Hvordan kan Vik bli hjerte i bygda vår?

Hva skal til for å skape et levende og livskraftig sted som brukes av alle?

Gruppe 1: Bruk av områdene i og rundt Vik **Stikkord:**

- Grøntområder og tilgjengelighet til omkringliggende rekreasjonsområder
- Tilgjengelighet til Steinsfjorden
- Ferdsel: Vei – ny E 16-trasé, Jernbane – ulike scenarioer
- Utendørs møteplasser, aktivitetsarealer, rekreasjon for alle aldersgrupper

Gruppe 2: Fritidstilbud og offentlige tjenester **Stikkord fritidstilbud:**

- Idrett
- Kultur
- Sosiale møteplasser, formelle og uformelle for alle aldersgrupper

Stikkord offentlig tjenester:

- Pleie og omsorg
- Helsetjenester (legesenter etc)
- Andre offentlige tjenestetilbud

Gruppe 3: Barn og unge – muligheter og tilbud**Stikkord:**

- Tilbud til barn og unge i ulike aldersgrupper
- Ungdomshus
- Møteplasser

Gruppe 4: Bolig- og næringsutvikling**Stikkord:**

- Boligbehov og boligtyper i framtiden
- Lokale kontorarbeidsplasser for de som jobber hjemmefra
- Handel og servicetilbud
- Informasjonstiltak og markedsføring
- Samarbeid i næringsutvikling

I hver gruppe er det utnevnt en leder og en sekretær. Leder sørger for innkalling til møter og organiserer arbeidet. Sekretæren skriver ned synspunkter som kommer fram i diskusjonene og samler inn ev. notater, ark fra flipover etc. som er benyttet i gruppene.

Metode for arbeidet i gruppene**Resultat:**

- Konkrete forslag til tiltak og forbedringer på temaet
- Presentere dette for hverandre på åpent møte (11.november)

Eksempler på spørsmål for å komme fram til konstruktive forslag:

- Hva mangler, og bør skapes, vokse fram, etableres?
- Hva er bra, og bør bevares, styrkes, utvikles videre?
- Hva er ikke bra, og bør fjernes, endres, reduseres?
- Hva ønsker vi *ikke* skal skje, hvordan håper vi det *ikke* skal bli?

Arbeid:

A) Oppstart idèmyldringsprosess

B) Arbeid fram mot presentasjon:

- Drøfte konkret hva forslagene innebærer eller kan/bør innehold
- Prøve å prioritere hva som er viktigst
- Hva skal/må til for at forslaget blir noe av?
- Hva kan hindre at forslaget blir noe av?

C) Gruppeintervju / møte med forskerne fra NIBR i oktober

Noen kjøreregler:

- Ha fokus på konstruktive forslag og løsninger: blikket framover!
- Lytt aktivt til de andres synspunkter og aksepter ulike meninger
- Tenk at ulikhet er en styrke: saken ses fra ulike ståsteder + mer kreativitet
- Alle i temagrappa er aktive bidragsytere i arbeidet
- Og husk: sytere er sjelden ressurspersoner...

Vedlegg 2

Gruppearbeider

STEDSUTVIKLING VIK

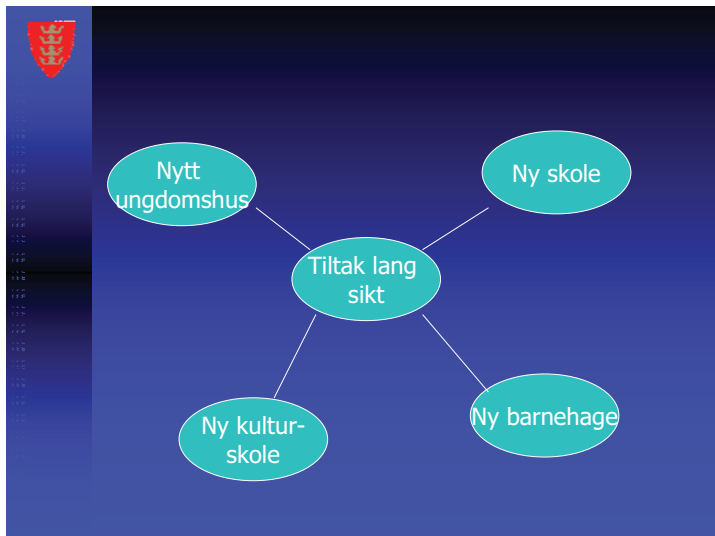
◆ **Barn og unge**

Presentasjon av arbeidsgruppa

- Anita Gomnes – Leder Hum
- Annlaug Helgerud – Helsekoordinator
- Merete Ludman – Rektor Vik skole
- Sofie Rødskog – Styrer Vik form.bhg.
- Anne Groseth – Holveværingen
- Ellen Kittelsby – FAU repr. Vik skole
- Eirik Teigland – Elev Vik skole
- Ingvild A. Oppenhagen – Barnehagefagl.ansv.

Vi ønsker oss et aktivitetshus/flerbrukshus/ kulturhus i hjertet av Vik, med tilbud som dekker alle behov til barn og unge. Med gang- og sykkelveier fra Sundollen gjennom Vik og videre til Helgelandsmoen, vil det være trygt for barn og unge å forflytte seg. Huset skal gjenspeile Kommunens visjon "Eventyrlig Fortid – eventyrlig fremtid" og vårt motto er: "Alle skal med".

Gruppe: Fritidstilbud og offentlige tjenester

1

Stedsutvikling Vik
Fritidstilbud og offentlige tjenester

- * Gruppen har bestått av:
 - Atle Haglund (leder)
 - Bente Andresen (sekr)
 - Øistein Kristensen
 - Berit Skaug
 - Arild Johansen
 - Hans Tollef Solberg

2

Stedsutvikling Vik
Fritidstilbud og offentlige tjenester

- * Ulike offentlig og private tjenester
- * Kulturtilbud
- * Det offentlige rom
- * Div fritidsaktiviteter
- * Utnytte grøntområdene

3

Stedsutvikling Vik
Fritidstilbud og offentlige tjenester

- * Kortsiktige tiltak
- * Tiltak som krever mindre planprosesser for å kunne gjennomføres.
- * Langsiktige tiltak.

4

Stedsutvikling Vik Fritidstilbud og offentlige tjenester

* Vår visjon for Vik sentrum:

- Ønsker å skape et levende sentrum på dag og kveldstid
- Tilbudet skal være for alle aldersgrupper
- Inneholde alle tjenestefunksjoner et kommunesenter bør ha.
- Estetisk oppreising
- Bedre tilgjengelighet til omkringliggende grøntområder
- Identitet (Gjenspeile noe av det som preger lokalsamfunnet)

5

Stedsutvikling Vik Fritidstilbud og offentlige tjenester

* Kortsiktige tiltak: (tiltak som ikke krever planprosess)

- Grusbanen på Vik , hvilke potensial har denne for aktivitet på kveldstid?
- Islagt bane på vinterstid
- Fjordsti
 - Vik Halvdanshaugen
 - Vik Gamtangen
- Benker og bord på grassletta i Viksbukta
 - 3 plasser etableres (kombineres innersjell utforming)
- Informasjonsskilt om fuglelivet nede ved fjorden
- Stier/snarveier til grøntområdene
 - Tilgjengeligheten til Viksåsen, Gjesvalåsen og fjorden gjøres mer tydelig (etablere nye stier skilting m.m.)
- Grøntområde ved Vik skole rustes opp og blir tilgjengelig for flere
- Skjøtsel/beplantning av veikanter og grønne lunger
- Buss skur byttes ut med nye
- Parkeringsforholdene på Vik
 - Første rekke mot Rema 1000 avsettes til funksjonsh. Inkludert ambulanse og legekontor.
- Innersjell utforming generell og spesielt rundt parkeringsplassen.
 - Kantstøtser og fysiske hinder fjernes.
- Etablere en sentrumsgruppe for sentrumsutvikling av Vik

6

7

Stedsutvikling Vik Fritidstilbud og offentlige tjenester

- * Kortsiktige tiltak: (tiltak som ikke krever planprosess)
 - Grusbanen på Vik , hvilke potensial har denne for aktivitet på kveldstid?
 - Islagt bane på vinterstid
 - Fjordsti
 - * Vik Halvdanshaugen
 - * Vik Gamtangen
 - Benker og bord på grassletta i Viksbukta
 - * 3 plasser etableres (kombineres inversell utforming)
 - Informasjonsskilt om fuglelivet nede ved fjorden
 - Stier/snarveier til grøntområdene
 - * Tilgjengeligheten til Viksåsen, Gjesvalåsen og fjorden gjøres mer tydelig.(etablere nye stier skilting m.m.)
 - Grøntområde ved Vik skole rustes opp og blir tilgjengelig for flere
 - Skjætsel/beplantning av veikanter og grønne lunges
 - Buss skur byttes ut med nye
 - Parkeringsforholdene på Vik
 - * Første rekke mot Rema 1000 avsettes til funksjonsh. Inkludert ambulanse og legekontor.
 - Inversell utforming generell og spesielt rundt parkeringsplassen.
 - * Kantsteiner og fysiske hinder fjernes.
 - Etablere en sentrumsgruppe for sentrumsutvikling av Vik

8

9

Stedsutvikling Vik Fritidstilbud og offentlige tjenester

- * Kortsiktige tiltak: (tiltak som ikke krever planprosess)
 - Grusbanen på Vik , hvilke potensial har denne for aktivitet på kveldstid?
 - Islagt bane på vinterstid
 - Fjordsti
 - * Vik Halvdanshaugen
 - * Vik Gamtangen
 - Benker og bord på grassletta i Viksbukta
 - * 3 plasser etableres (kombineres inversell utforming)
 - Informasjonsskilt om fuglelivet nede ved fjorden
 - Stier/snarveier til grøntområdene
 - * Tilgjengeligheten til Viksåsen, Gjesvalåsen og fjorden gjøres mer tydelig.(etablere nye stier skilting m.m.)
 - Grøntområde ved Vik skole rustes opp og blir tilgjengelig for flere
 - Skjætsel/beplantning av veikanter og grønne lunges
 - Buss skur byttes ut med nye
 - Parkeringsforholdene på Vik
 - * Første rekke mot Rema 1000 avsettes til funksjonsh. Inkludert ambulanse og legekontor.
 - Inversell utforming generell og spesielt rundt parkeringsplassen.
 - * Kantsteiner og fysiske hinder fjernes.
 - Etablere en sentrumsgruppe for sentrumsutvikling av Vik

10

Stedsutvikling Vik Fritidstilbud og offentlige tjenester

- * Kortsiktige tiltak: (tiltak som ikke krever planprosess)
 - Grusbanen på Vik , hvilke potensial har denne for aktivitet på kveldstid?
 - Islagt bane på vinterstid
 - Fjordsti
 - * Vik Halvdanshaugen
 - * Vik Gamtangen
 - Benker og bord på grassletta i Viksbukta
 - * 3 plasser etableres (kombineres inversell utforming)
 - Informasjonsskilt om fuglelivet nede ved fjorden
 - Stier/snarveier til grøntområdene
 - * Tilgjengeligheten til Viksåsen, Gjesvalåsen og fjorden gjøres mer tydelig.(etablere nye stier skilting m.m.)
 - Grøntområde ved Vik skole rustes opp og blir tilgjengelig for flere
 - Skjøtsel/bepantning av veikanter og grønne lunger
 - Buss skur byttes ut med nye
 - Parkeringsforholdene på Vik
 - * Første rekke mot Rema 1000 avsettes til funksjonsh. Inkludert ambulanse og legekontor.
 - Inversell utforming generell og spesielt rundt parkeringsplassen.
 - * Kantsteinser og fysiske hinder fjernes.
 - Etablere en sentrumsgruppe for sentrumsutvikling av Vik

Stedsutvikling Vik

Rapport fra arbeidsgruppen
Arealbruk

Avgrensning av Vik

- Med Vik forstår vi området:
Garntangen – Gjesvalåsen - Løken -
Viksåsen - Hole ungdomsskole

Areal

- Vei/Kommunikasjon
- Grønnstruktur
- Offentlig formål
- Boligbebyggelse
- Næring
- Landbruksområder

Vei/Kommunikasjon

- Ny E-16 kommer ikke i eks trasé
- Jernbane kommer ikke gjennom Vik
- Nærmeste avkjøring til Vik fra ny E-16
 - Elstangen/Sunvollen
 - Steinsletta/Helgelandsmoen
 - Fekjær/Løken/Gjesval
(Trenger ikke av/påkjøring i umiddelbar nærhet)

Veil/Kommunikasjons (forts)

- Omlegging av eksisterende veier i Vik for å frigjøre areal, spesielt grøntområder
- Pendlerparkering/Buss
 - Ved ny E-16 vil bussen fortsatt gå ”gamleveien” (eksisterende trasé)

Grøntstruktur

- Stor område mellom dagens pendlerparkering og fjorden bort til Statoil
- Sammenhengende gang/sykkelstier som forbinder Gjesvalåsen, sentrum, Viksåsen og Steinsfjorden (Fjordsti)

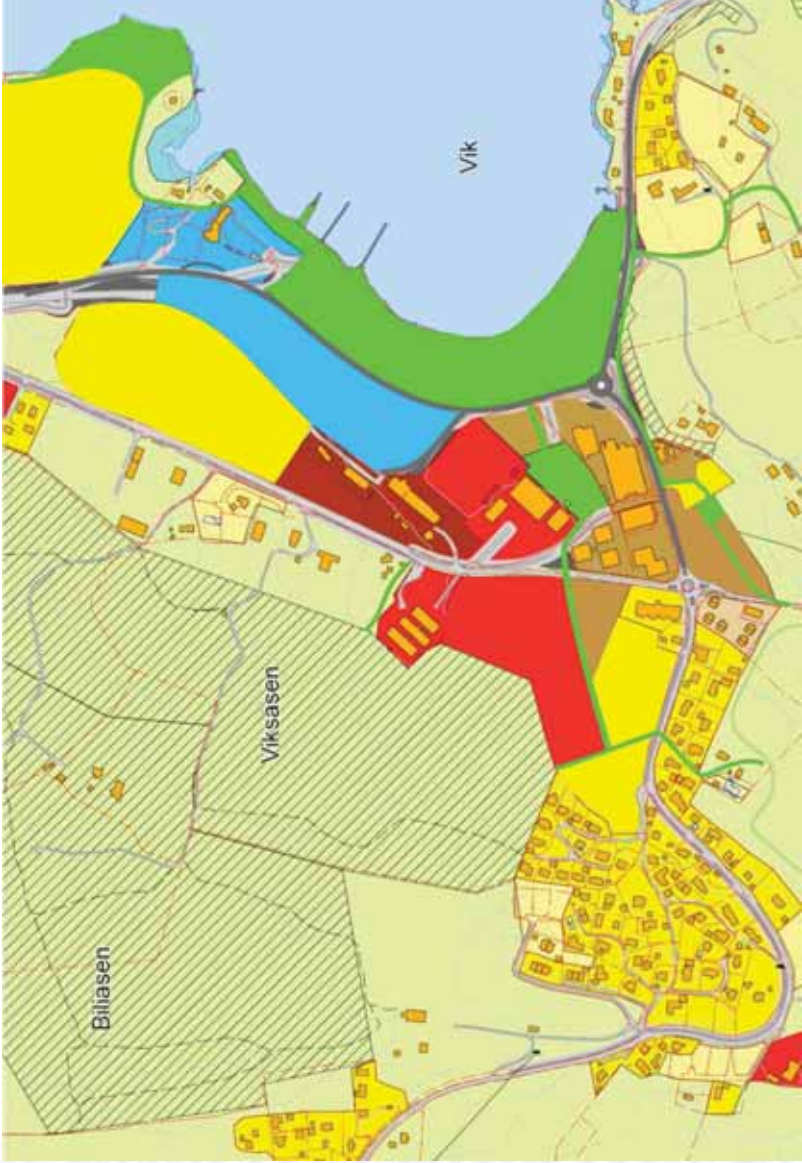

Offentlige formål

- Skole
- Herredshus
- Kultursenter/bibliotek
- Barnehage

Kart

*"Evensyring fortid,
evensyring fremtid"*

Stedsutvikling Vik

Innspill fra arbeidsgruppe 4

Tema: Bolig og næring

